

Π2.3: «Πέντε (5) Εκθέσεις Πρακτικών για τις 5 Ομάδες Εστιασμένης Συζήτησης, με τη συμμετοχή αστυνομικού προσωπικού» της Πράξης:

“Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Συντηρητικής Εκπαίδευσης Αστυνομικού Προσωπικού σε θέματα Κοινωνικής Διαμεσολάβησης και Προληπτικής Ασφάλειας, σε επιλεγμένες περιοχές – στόχους της χώρας με σημαντικές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις Ρομά” ΟΠΣ 5038738

Αθήνα, Μάιος 2021

Τίτλος Πράξης	“Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Συντηρητικής Εκπαίδευσης Αστυνομικού Προσωπικού σε θέματα Κοινωνικής Διαμεσολάβησης και Προληπτικής Ασφάλειας, σε επιλεγμένες περιοχές – στόχους τις χώρας με σημαντικές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις Ρομά”
Κωδικός Έργου MIS	5038738
Κωδικός Έργου ΠΔΕ	2020ΣΕ43410000
Κωδικός ΣΑ:	E4341
Συντονιστής τις Πράξης	Ανδρέας Κοντογεώργος
Ημερομηνία έναρξης	15/12/2020
Διάρκεια	17 μήνες

Παραδοτέο	Π2.3: «Πέντε (5) Εκθέσεις Πρακτικών για τις 5 Ομάδες Εστιασμένης Συζήτησης, με τη συμμετοχή αστυνομικού προσωπικού».
Ερευνητική Ομάδα	Δρ. Στέλλα Παπαμιχαήλ Δρ. Λίλα Μάστορα
Χρονική Περίοδος Αναφοράς	Από 15/12/2020 έως 15/6/2021

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	5
1. Εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή της Δυτικής Αττικής	6
1.1. Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου	6
1.2. Διερεύνηση των σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο.....	7
1.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά.....	8
1.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια.....	9
2. Εστιασμένη Συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή του Ηρακλείου- Κρήτης	11
2.1 Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου	11
2.2. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο	11
2.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά.....	12
2.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια.....	13
3. Εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή της Καρδίτσας.....	15
3.1. Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου	15
3.2. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο	15
3.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά.....	16
3.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια	17
4. Εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή της Πιερίας.....	18
4.1. Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου	18
4.2. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο	19
4.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά.....	19
4.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια.....	20
5. Εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή των Τρικάλων.....	22
5.1. Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου	22
5.2. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο	23
5.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά.....	24
5.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια.....	25
Συμπεράσματα	26
Παράρτημα Ι.....	28

Οδηγός Εστιασμένης Συζήτησης με αστυνομικό προσωπικό.....	Error! Bookmark not defined.
Έντυπο Ενημέρωσης και Συγκατάθεσης	31
Παράρτημα II.....	36
Λίστες Συμμετεχόντων	36
Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Δυτικής Αττικής	36
Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Ηρακλείου Κρήτης.....	36
Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Καρδίτσας.....	37
Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Τρικάλων Θεσσαλίας.....	37
Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Πιερίας.....	37
Παράρτημα III.....	38
Στιγμιότυπα εστιασμένων συζητήσεων	38
Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς της Δυτικής Αττικής.....	38
Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς στο Ηράκλειο Κρήτης	39
Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς στην περιοχή της Καρδίτσας	40
Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς στην περιοχή της Πιερίας.....	41
Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς στην περιοχή των Τρικάλων Θεσσαλίας	42

Εισαγωγή

Το παρόν παραδοτέο περιλαμβάνει τις εκθέσεις πρακτικών των εστιασμένων συζητήσεων (focus group) με αστυνομικό προσωπικό, που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου “Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Συντηρητικής Εκπαίδευσης Αστυνομικού Προσωπικού σε θέματα Κοινωνικής Διαμεσολάβησης και Προληπτικής Ασφάλειας, σε επιλεγμένες περιοχές – στόχους της χώρας με σημαντικές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις Ρομά” (Κωδικός ΟΠΣ 5038738). Το έργο χρηματοδοτείται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα» και υλοποιείται υπό το συντονισμό του Κέντρου Μελετών Ασφαλείας (ΚΕ.ΜΕ.Α).

Οι εστιασμένες συζητήσεις αποτελούν μέρος της έρευνας πεδίου του έργου, που περιλαμβάνει την υλοποίηση αντίστοιχων εστιασμένων συζητήσεων με μέλη των κοινοτήτων Ρομά και τοπικές διαβουλεύσεις με εκπροσώπους Τοπικών Αρχών, δημοτικών Υπηρεσιών, αστυνομικών Υπηρεσιών, Δημοτικής Αστυνομίας, τοπικών κοινοτήτων Ρομά, κοινωνικών διαμεσολαβητών Ρομά και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών. Όλες οι ερευνητικές δράσεις υλοποιήθηκαν σε πέντε περιοχές – στόχους της χώρας με σημαντικές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις Ρομά. Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν την Πιερία, την Καρδίτσα-Σοφάδες, τα Τρίκαλα Θεσσαλίας, τη Δυτική Αττική και το Ηράκλειο Κρήτης.

Οι εστιασμένες συζητήσεις με το αστυνομικό προσωπικό, τα αποτελέσματα των οποίων παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση, αποτελούν μέρος της έρευνας πεδίου και στοχεύουν στην ανάδειξη των στάσεων και αντιλήψεων του αστυνομικού προσωπικού απέναντι στις τοπικές κοινότητες Ρομά, με ειδική στόχευση τη διερεύνηση των αντιλήψεων αναφορικά με τον προληπτικό και διαμεσολαβητικό ρόλο που δύναται να αναλάβει η Αστυνομία και την ανάδειξη των επιμέρους ειδικών απαιτήσεων - εκπαιδευτικών αναγκών των μελών της ομάδας.

Επισημαίνεται, ότι το σύνολο των ερευνητικών δραστηριοτήτων πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά, δεδομένων των περιοριστικών μέτρων μετακίνησης που λήφθηκαν από την Ελληνική Πολιτεία για τον περιορισμό της διασποράς του COVID-19.

Οι Τοπικές Διαβουλεύσεις πραγματοποιήθηκαν με χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Microsoft Teams, τις κατωτέρω αναφερόμενες ημερομηνίες και ώρες:

- α. 8.2.2021 / ώρες 09.00' - 11.00' - Δήμος Ασπροπύργου / Π.Ε. Δυτικής Αττικής
- β. 9.2.2021 / ώρες 09.00' - 11.00' - Δήμος Ηρακλείου / Π.Ε. Ηρακλείου
- γ. 10.2.2021 / ώρες 09.00' - 11.00' - Δήμος Σοφάδων / Π.Ε. Καρδίτσας
- δ. 11.2.2021 / ώρες 09.00' - 11.00' - Δήμος Κατερίνης / Π.Ε. Πιερίας
- ε. 18.2.2021 / ώρες 09.00' - 11.00' - Δήμος Τρικκαίων / Π.Ε. Τρικάλων

Στα Παραρτήματα του παρόντος περιλαμβάνονται: ο οδηγός Τοπικής Διαβούλευσης, το Έντυπο δήλωσης Συναίνεσης, οι λίστες συμμετεχόντων και, τέλος, τα φωτογραφικά στιγμιότυπα που λήφθηκαν κατά τη διεκτέλεση των ερευνητικών δράσεων.

1. Εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή της Δυτικής Αττικής

Η εστιασμένη συζήτηση (focus group) με αστυνομικούς από την Αστυνομική Διεύθυνση Δυτικής Αττικής και Α.Τ. των περιοχών Ασπροπύργου, Ζεφυρίου, Ελευσίνας, Άνω Λιόσια και Μεγάρων, πραγματοποιήθηκε την 8η Φεβρουαρίου 2021. Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς στη μετακίνηση για την αποφυγή της διασποράς του COVID 19, η ομαδική συζήτηση διενεργήθηκε ηλεκτρονικά, με τη χρήση του προγράμματος Microsoft Teams και τη συμμετοχή δέκα (10) αστυνομικών υπαλλήλων. Η συζήτηση συντονίστηκε από την επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας, Δρ. Στέλλα Παπαμιχαήλ. Παρούσα ήταν η Δρ. Λίλα Μάστορα, ερευνήτρια, μέλος της ερευνητικής ομάδας του έργου, ως παρατηρήτρια και υπεύθυνη τήρησης πρακτικών. Στις επόμενες ενότητες παρουσιάζονται τα σημαντικότερα αποτελέσματα της ανάλυσης της εστιασμένης συζήτησης.

1.1. Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου

Εισαγωγικά, η συζήτηση ξεκίνησε με γνωριμία των μελών της ομάδας και την ενημέρωσή τους για τους στόχους της συζήτησης και τους άξονες πάνω στους οποίους θα αναπτυχθεί. Οι συμμετέχοντες/ουσες είχαν σε προγενέστερο χρόνο ενημερωθεί και συναινέσει στην ηλεκτρονική καταγραφή της συζήτησης, με την πρόβλεψη της προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων και τη χρήση του υλικού αποκλειστικά από τα μέλη της ερευνητικής ομάδας για τους σκοπούς της έρευνας. Παράλληλα, κατά την εισαγωγική συζήτηση συλλέχθηκαν και οι αρχικές πληροφορίες που αφορούν στην περιοχή διερεύνησης, σε συνάρτηση με την ομάδα ενδιαφέροντος, δηλαδή τους Ρομά.

Στην εστιασμένη συζήτηση συμμετείχαν συνολικά 10 αστυνομικοί, επτά άνδρες και τρεις γυναίκες, διαφόρων βαθμίδων στην ιεραρχία του Σώματος (Υπαστυνόμοι, Αστυνόμοι Β', Υπαρχιφύλακες, Αρχιφύλακες κ.ο.κ.). Όλοι υπηρετούν σε Α.Τ. της Δυτικής Αττικής, πλην ενός που υπηρετεί στη Διεύθυνση Αστυνομίας Δ. Αττικής.

Η συγκέντρωση των κοινοτήτων Ρομά στην περιοχή διερεύνησης (Δυτική Αττική) είναι μεγάλη. Ο πληθυσμός των Ρομά στη Δυτική Αττική υπολογίζεται σε πάνω από 50.000 άτομα. Στην περιοχή υπάρχουν 14 καταυλισμοί, ο μεγαλύτερος των οποίων είναι ο καταυλισμός του Ζεφυρίου που αριθμεί περισσότερα από 14.000 μέλη. Εκτός του μεγάλου αριθμού των καταυλισμών σε όλο το εύρος των δήμων της Δ. Αττικής, υπάρχει διασπορά των σημείων συγκέντρωσης και διαμονής των Ρομά ακόμη και εντός ενός δήμου, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το δήμο Ασπροπύργου στον οποίο υπάρχουν 4 διαφορετικοί καταυλισμοί.

Μεταξύ των κοινοτήτων του Δήμου Ασπροπύργου απαντώνται σημαντικές διαφοροποιήσεις, ως προς το βαθμό ένταξής τους. Συγκεκριμένα, καταγράφονται τουλάχιστον τρεις διαφορετικές φυλές, με διαφορές στην καταγωγή, τη διάλεκτο, τα ήθη και έθιμα, αλλά και το βαθμό ενσωμάτωσης στην τοπική κοινωνία. Μεταξύ των μελών των κοινοτήτων Ρομά, καθώς και μεταξύ των φυλών τους σημειώνεται ιεραρχική διάκριση. Στη βάση της ιεραρχίας βρίσκονται εκείνοι που γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από εκείνους που βρίσκονται στην κορυφή της πυραμίδας, τους «μεγαλοτσιγγάνους» όπως αναφέρθηκε.

1.2. Διερεύνηση των σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο

Οι αστυνομικοί αξιολόγησαν το βαθμό δυσκολίας της συνεργασίας τους με εκπροσώπους των κοινοτήτων Ρομά (αρχηγούς των διαφόρων φυλών) ως αυξημένο, καθώς οι εκπρόσωποι δεν έχουν πάντοτε τη δύναμη να ελέγχουν τα μέλη ενός πληθυσμιακά μεγάλου καταυλισμού και φαίνεται, σύμφωνα με τους αστυνομικούς, να μην έχουν αρκετή δύναμη να επηρεάσουν το σύνολο της ομάδας τους.

Οι Ρομά στην περιοχή διερεύνησης, όπως αναφέρθηκε, εκδηλώνουν αποκλίνουσες συμπεριφορές, οι οποίες παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις ως προς την έντασή τους, εντασσόμενες τόσο στα πεδία της μικρο-παραβατικότητας (όπως παραβάσεις του Κ.Ο.Κ., μη κατοχή αδειών κυκλοφορίας οχημάτων, διπλωμάτων οδήγησης, μικροκλοπές), όσο και εκείνα της σοβαρής εγκληματικότητας (όπως συμμετοχή στο οργανωμένο έγκλημα, διακίνηση και εμπορία ναρκωτικών, οπλοκατοχή κ.ο.κ.). Κατά συνέπεια και εξαιτίας της παραβατικής τους συμπεριφοράς, η επαφή τους με την αστυνομία συνδέεται με τη δίωξη του εγκλήματος, δηλαδή με τον κατασταλτικό ρόλο της αστυνομίας.

Η αστυνομία διενεργεί ελέγχους στους καταυλισμούς για ναρκωτικά και άλλες παραβάσεις, ενώ επιδίδει και δικαστικές κλήσεις εις βάρος αρκετών Ρομά. Οι αστυνομικοί που εισέρχονται στους καταυλισμούς για να επιδώσουν δικαστικές κλήσεις συνήθως είναι γνωστά στους Ρομά πρόσωπα, με τα οποία έχουν αναπτύξει κάποια σχέση και αντιμετωπίζονται ειρηνικά. Αξίζει να σημειωθεί, όπως αναφέρθηκε χαρακτηριστικά ότι «...οι Ρομά δουλεύουν με την οικειότητα...», γεγονός που σημαίνει ότι όταν υπάρχει γνωριμία και οικειότητα, η σχέση εξομαλύνεται και δεν φαντάζει απειλητική. Βέβαια το κλίμα αντιστρέφεται όταν υπάρχουν αστυνομικές επιχειρήσεις στους καταυλισμούς με πολλές και διαφορετικές αστυνομικές δυνάμεις (ΟΠΚΕ, ΜΑΤ κλπ.).

Οι αστυνομικοί εκτιμούν ότι η παραβατικότητα στους καταυλισμούς είναι μεγάλη και ως εκ τούτου, οι χώροι αυτοί γίνονται δυσπρόσιτοι προς του Αστυνομικούς. Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, οι καταυλισμοί λειτουργούν ως γκέτο, μέσα στο οποίο εγκλωβίζονται οι διαμένοντες και είναι δύσκολο να αποφύγουν την εγκληματικότητα. Χαρακτηριστικά αναφέρθηκε ότι όταν τα μέλη των κοινοτήτων που είναι κοινωνικά αποκλεισμένα, κοινωνικά στιγματισμένα και βιώνουν την απόρριψη, είναι δύσκολο να «ξεφύγουν από τη μοίρα τους». Αισθάνονται ότι δεν είναι κοινωνικά ευπρόσδεκτοι, κι ακόμη κι αν θέλουν να αλλάξουν τη ζωή τους, δεν έχουν ευκαιρίες, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται η καχυποψία απέναντι στους άλλους και ιδιαίτερα προς την αστυνομία. Απότοκο αυτών είναι η εμφάνιση και εκδήλωση αισθημάτων εχθρότητας και η εδραίωση στερεοτυπικών αντιλήψεων για όσους είναι εκτός της κοινότητας.

Οι Ρομά, όπως προκύπτει, δεν απευθύνονται συχνά στην Αστυνομία προκειμένου να καταγγείλουν περιστατικά θυματοποίησής τους (όπως για παράδειγμα ενδοοικογενειακή βία) και να ζητήσουν τη συνδρομή της. Όταν όμως το κάνουν και λάβουν βοήθεια, τότε εκτιμούν και σέβονται τους αστυνομικούς.

Οι αστυνομικοί εκτιμούν ότι η στάση των Ρομά απέναντι στην αστυνομία, αλλά και στην υπόλοιπη κοινωνία, επηρεάζεται από το γεγονός ότι ζουν στο κοινωνικό περιθώριο. Επισημάνθηκε η αποτυχία της Πολιτείας, παρά τους οικονομικούς πόρους που έχει διαθέσει αρκετά χρόνια τώρα, να εντάξει αυτή την κοινωνική ομάδα στο υπόλοιπο σύνολο και να την οδηγήσει μακριά από την παραβατικότητα και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

1.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά

Οι αντιλήψεις που έχουν οι συμμετέχοντες/ουσες Αστυνομικοί για την ομάδα των Ρομά φαίνεται να επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τη σχέση των Ρομά με την παραβατικότητα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε, οι αστυνομικοί συχνά θεωρούν ότι όλοι οι Ρομά είναι παραβατικοί, αντιλαμβανόμενοι ότι ενδεχομένως είναι μία γενίκευση «...όχι άδικη, γιατί παθαίνουμε πολλά από τους Ρομά...». Παρόλα αυτά δεν αυτοχαρακτηρίζονται ως προκατελιγμένοι, αναφέροντας «...τα ποσοστά της παραβατικότητάς τους, μας οδηγούν στο να είμαστε υποψιασμένοι, αλλά όχι προκατελιγμένοι...».

Από την άλλη, οι Αστυνομικοί πιστεύουν ότι οι Ρομά είναι αρνητικά διακείμενοι προς την Αστυνομία και την αντιμετώπιζον με δυσπιστία, επιφύλαξη, εχθρικήτητα κι όχι άδικα, όπως ειπώθηκε, καθώς όταν έρχονται σε επαφή με την αστυνομία «...δεν θα είναι για καλό!». Συνεπώς, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται οι αντιλήψεις που έχουν οι δύο πλευρές εδραιώνονται στη βάση ενός φαύλου κύκλου: η περιθωριοποίηση των Ρομά οδηγεί στην παραβατικότητα, η αστυνομία παρεμβαίνει για τον περιορισμό της, η παρέμβαση δημιουργεί δυσαρέσκεια, η δυσαρέσκεια γεννά στερεότυπα και ορθώνονται αντιστάσεις που υπονομεύουν τις προσπάθειες για καλύτερευση των σχέσεων των δύο μερών και άμβλυση των εκατέρωθεν προκαταλήψεων.

Ειδικά για τη στάση των Ρομά, οι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι, εξαιτίας της νοοτροπίας που φέρουν, αυξάνονται οι κοινωνικές αποστάσεις και υπονομεύονται οι προσπάθειες προσέγγισης μεταξύ των δύο μερών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο διαμόρφωσης των σχέσεων Αστυνομίας και Ρομά, η αστυνομία επιλέγει κατά κανόνα να μείνει αυστηρά στον ελεγκτικό και κατασταλτικό της ρόλο, καθώς οποιαδήποτε παρέκκλιση από αυτόν μπορεί να παρερμηνευθεί από τους Ρομά.

Στο πλαίσιο της συζήτησης σημειώθηκε ο έντονος προβληματισμός των συμμετεχόντων σε σχέση με την αποτυχία κοινωνικής ένταξης των κοινοτήτων Ρομά στην ελληνική κοινωνία και επισημάνθηκε, κατ'επανάληψη, η ύπαρξη πολλών μύθων γύρω από τη σχέση τους με την εγκληματικότητα. Ειδικότερα αναφέρθηκε ότι, σύμφωνα με τις καταγραφές της ΕΛΑΣ, οι Ρομά εκδηλώνουν αποκλίνουσες συμπεριφορές που σχετίζονται κυρίως με την μικροεγκληματικότητα. Τα εγκλήματά τους, όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε, είναι «εγκλήματα φτώχειας», δηλαδή μπορεί να ερμηνευθούν ως απάντηση στη φτώχεια και εξαθλίωση που βιώνουν: «...οι Ρομά δεν είναι πάντοτε επικίνδυνοι, κάνουν όμως φασαρία...θόρυβο... και πολλές φορές είναι ο εύκολος στόχος για εκμετάλλευση από την Πολιτεία...». Προκειμένου λοιπόν να αρθεί αυτή η προκατάληψη που θέλει τους Ρομά συνδεδεμένους με την εγκληματικότητα και να υπάρξει αλλαγή στις αντιλήψεις και τα στερεότυπα, αναφέρεται ότι θα πρέπει να γίνει σωστή καταγραφή του είδους και της έκτασης της παραβατικής τους συμπεριφοράς.

Διαπιστώθηκε ότι πολλές φορές στη συζήτηση οι αστυνομικοί επανέφεραν το ζήτημα της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, με έμφαση στην ευθύνη της Πολιτείας για την ενσωμάτωσή τους. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε ότι οι προσπάθειες που έχουν γίνει κατά το παρελθόν για την κοινωνική ένταξη της ειδικής αυτής ομάδας έχουν αποτύχει παταγωδώς, με μικρές εξαιρέσεις - φωτεινά παραδείγματα τις περιπτώσεις των Ρομά που διαμένουν στο δήμο Αγίας Βαρβάρας. Αυτό κατά την άποψη των συμμετεχόντων οφείλεται στο γεγονός ότι η Πολιτεία υιοθετεί μια στάση αμφιθυμική απέναντι στους Ρομά. Από τη μία πλευρά διαθέτει πόρους σε ενταξιακές πολιτικές που καταλήγουν να είναι μέρος μιας επιδοματικής πολιτικής και από την άλλη, αντιμετωπίζει προνομομακά τον πληθυσμό σε επίπεδο αστυνόμευσης και δικαστικής

μεταχείρισης σε σχέση με άλλες ομάδες, ενθαρρύνοντας παρεκκλίσεις από τις κοινωνικές νόρμες. Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, η Πολιτεία «καλλιεργεί» μία ιδιόζουσα σχέση με τις κοινότητες, ενθαρρύνοντας αφενός τα μέλη τους να ζουν παρασιτικά και αφετέρου «στοχοποιεί» την εκδήλωση παραβατικών συμπεριφορών τους, η εμφάνιση των οποίων είναι απότοκο αποτυχημένων πολιτικών κοινωνικής ένταξης. Οι Ρομά συχνά εκμεταλλεύονται τη θέση τους και την επιδοματική πολιτική, καταχρώνται των οικονομικών βοηθημάτων και δικαιωμάτων τους, χωρίς την από μέρους αντίστοιχη ανάληψη των υποχρεώσεών τους προς την Πολιτεία. Συνεπώς, η διαιώνιση των στερεοτύπων γι' αυτήν την κοινωνική ομάδα εδράζεται στη χαλαρότητα των θεσμών, την έλλειψη παροχής κινήτρων για ουσιαστική αλλαγή και τη συνέχιση του περιθωριακού τρόπου ζωής με τη σιωπηλή συναίνεση (ή αδιαφορία) των θεσμών.

1.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια

Στόχος της τελευταίας θεματικής ενότητας της συζήτησης ήταν η διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής του μοντέλου διαμεσολάβησης και προληπτικής ασφάλειας από την αστυνομία, με αφορμή την αλληλεπίδρασή της με τις κοινότητες των Ρομά.

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η Δυτική Αττική είναι μια μεγάλη περιοχή τόσο στη γεωγραφική της έκταση, όσο και στην αριθμητική εκπροσώπηση μελών που ανήκουν σε κοινότητες Ρομά. Μεταξύ των κοινοτήτων υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς τον βαθμό ένταξης, ενώ σε κάποιες από αυτές καταγράφεται σοβαρή εγκληματικότητα. Πάνω σε αυτή τη βάση, πολλές φορές οι σχέσεις μεταξύ των μελών των κοινοτήτων Ρομά και Αστυνομικών κλονίζονται, οι Αστυνομικοί λαμβάνουν κατασταλτικά μέτρα και αυξημένα μέτρα αυτοπροστασίας, με αποτέλεσμα η κατάσταση να τίθεται εκτός ελέγχου με επιθέσεις από πλευράς των μελών των κοινοτήτων Ρομά και να καλλιεργείται πολεμικό κλίμα μεταξύ των δύο μερών. Εντός αυτού του πλαισίου, η αστυνομία δεν έχει πολλά περιθώρια να ασκήσει προληπτική δράση, αλλά παραμένει σταθερά απασχολημένη με τον έλεγχο του εγκλήματος και την καταστολή. Περαιτέρω, επισημάνθηκε ότι οι αστυνομικοί στα αστυνομικά τμήματα της περιοχής είναι επιφορτισμένοι με αυξημένες υπηρεσιακές υποχρεώσεις που «...ακόμη κι αν ο αστυνομικός ήθελε να ασχοληθεί με την πρόληψη, δεν προλαβαίνει!»

Η κατάσταση αυτή περιγράφεται με αγωνία και ανησυχία από τους συμμετέχοντες αστυνομικούς, οι οποίοι μεταξύ άλλων αναφέρουν, ότι τα αστυνομικά τμήματα της περιοχής είναι υποστελεχωμένα, ενώ την ίδια στιγμή, η περιοχή είναι επιβαρυνόμενη από θέματα για τη διαχείριση των οποίων προκρίνεται η χρήση εργαλείων διαμεσολάβησης. Ιδιαίτερα για τη σχέση της αστυνομίας με τους Ρομά αναφέρεται ότι, όπου υπάρχουν αστυνομικοί με πολλά χρόνια υπηρεσίας στην περιοχή ή στο ίδιο αστυνομικό τμήμα, έχουν καταφέρει να εξομαλυνθούν οι σχέσεις και να αναπτυχθεί ένα καλό κλίμα. Όμως, τα τελευταία χρόνια αποτελεί συνήθη πρακτική και ιδιαίτερα στη Δυτική Αττική, το προσωπικό της αστυνομίας να μετατίθεται με γρήγορους ρυθμούς, γεγονός που υπονομεύει την προσπάθεια δημιουργίας καλών σχέσεων και γεφύρωσης της απόστασης που χωρίζει την αστυνομία με τις κοινότητες των Ρομά. Περαιτέρω, σε αυτή την ασταθή κατάσταση έρχεται να προστεθεί και το γεγονός ότι στους καταυλισμούς και για τις ανάγκες αντιμετώπισης προβλημάτων παραβατικότητας, σχεδόν πάντοτε επιχειρούν πολλές και διαφορετικές υπηρεσίες εκτός περιοχής (π.χ. ΟΠΚΕ, ΜΑΤ κ.ο.κ.) όπου οι αστυνομικοί υπάλληλοι δεν γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες αυτής και οι Ρομά τους αντιμετωπίζουν με φόβο και εχθρικότητα.

Παρά ταύτα, οι αστυνομικοί υπάλληλοι εμφανίζονται θετικοί ως προς την ενίσχυσή τους για την ανάδειξη του προληπτικού ρόλου της αστυνομίας, έναντι του κατασταλτικού. Εντούτοις, σημειώνουν ότι η

πρόληψη, αν και χρήσιμη, χρειάζεται χρόνο και κοινή προσπάθεια εμπλεκόμενων φορέων με προεξέχουσα την οργανωμένη προσπάθεια της Πολιτείας για κοινωνική ένταξη των Ρομά και βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου.

Για την κοινωνική διαμεσολάβηση αναφέρεται ότι αυτή είναι εφικτή με τη συμμετοχή και της αστυνομίας και προς την ενίσχυση αυτής της άποψης, πραγματοποιήθηκε αναφορά σε καλές πρακτικές ευρωπαϊκών χωρών, όπως της Γαλλίας και της Ουγγαρίας, που έχουν σημειώσει επιτυχία στο πεδίο. Επισημάνθηκε για άλλη μια φορά ότι η προσπάθεια θα πρέπει να είναι συνολική και προς όλες τις κατευθύνσεις και θα συμβάλει σημαντικά στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού των μελών των κοινοτήτων Ρομά. Αξιολογείται ως πολύ σημαντική η ύπαρξη κοινωνικών διαμεσολαβητών, προερχόμενων είτε από τις κοινότητες Ρομά, είτε την αστυνομία.

Αναφορικά με τα εφόδια που πρέπει να έχουν οι αστυνομικοί για να ανταπεξέλθουν σε αυτό το ρόλο, σημειώθηκε ότι χρειάζονται ειδική εκπαίδευση για τη διαχείριση ζητημάτων που καλούνται να αντιμετωπίσουν στο πλαίσιο τους επαγγελματικού τους έργου. Σημειώνουν ότι η βασική τους εκπαίδευση έχει μεγάλα κενά σε σχετική θεματολογία, αλλά ακόμη περισσότερο δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για τη διαρκή επιμόρφωσή τους σε θέματα που συνδέονται με το ρόλο τους στον τομέα της πρόληψης, της συνεργασίας και επικοινωνίας με ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

2. Εστιασμένη Συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή του Ηρακλείου- Κρήτης

Η εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικό προσωπικό στην περιοχή του Ηρακλείου Κρήτης, υλοποιήθηκε την 9^η Φεβρουαρίου 2021. Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς στη μετακίνηση για την αποφυγή της διασποράς του COVID 19, η ομαδική συζήτηση διενεργήθηκε ηλεκτρονικά με τη χρήση του προγράμματος Microsoft Teams με τη συμμετοχή δέκα αστυνομικών υπαλλήλων. Η συζήτηση συντονίστηκε από την επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας, Δρ. Στέλλα Παπαμιχαήλ, ενώ συμμετείχε και η Δρ. Λίλα Μάστορα, ερευνήτρια, μέλος της ερευνητικής ομάδας του έργου, υπεύθυνη στην παρούσα φάση για την τήρηση των πρακτικών.

2.1 Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου

Εισαγωγικά, η συζήτηση εξελίχθηκε με γνωριμία των μελών της ομάδας και την ενημέρωσή τους για τους στόχους της συζήτησης και τους άξονες, πάνω στους οποίους θα αναπτυχθεί. Οι συμμετέχοντες/ουσες είχαν σε προγενέστερο χρόνο ενημερωθεί και συναινέσει στην ηλεκτρονική καταγραφή της συζήτησης, με την πρόβλεψη της προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων και τη χρήση του υλικού αποκλειστικά από τα μέλη της ερευνητικής ομάδας για τους σκοπούς της έρευνας. Παράλληλα, κατά την εισαγωγική συζήτηση συλλέχθηκαν και οι αρχικές πληροφορίες που αφορούν στην περιοχή διερεύνησης, σε συνάρτηση με την ομάδα ενδιαφέροντος, δηλαδή τους Ρομά.

Στην εστιασμένη συζήτηση συμμετείχαν συνολικά 10 αστυνομικοί, τέσσερις γυναίκες και έξι άνδρες, διαφόρων βαθμίδων στην ιεραρχία του Σώματος (Υπαστυνόμοι, Αστυνόμοι Β', Υπαρχιφύλακες, Αρχιφύλακες, κ.ο.κ.). Οι περισσότεροι/ες υπηρετούν στο 1ο Α.Τ. Ηρακλείου, δύο υπηρετούν στην Τροχαία Ηρακλείου, δύο στην Άμεση Δράση, ένας στον Αερολιμένα και ένας στο Α.Τ. Μαλεβιζίου. Οι εννέα συμμετέχοντες/ουσες συνδέθηκαν στην εστιασμένη συζήτηση από τον ίδιο χώρο, το Μέγαρο της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ηρακλείου, ενώ ένας από ιδιωτικό χώρο.

Σημειώνεται ότι το Αστυνομικό Μέγαρο Ηρακλείου συνορεύει με τον καταυλισμό των Ρομά Νέας Αλικαρνασσού. Η εγκατάσταση των Ρομά στο Ηράκλειο τοποθετείται πριν περίπου τριάντα χρόνια. Εντός του καταυλισμού υπάρχουν, όπως λένε οι Αστυνομικοί, 2-3 διαφορετικές φατρίες, οι οποίες έχουν τους δικούς τους αρχηγούς-εκπροσώπους. Ο καταυλισμός βρίσκεται μακριά από τον αστικό ιστό, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει αλληλεπίδραση των κοινοτήτων Ρομά με τον γενικό πληθυσμό που διαμένει στην πόλη του Ηρακλείου.

2.2. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο

Οι αστυνομικοί επικοινωνούν και προσπαθούν να συνεργαστούν με τους εκπροσώπους των κοινοτήτων Ρομά, κυρίως σε θέματα που αφορούν τη διασφάλιση δημόσιας ειρήνης, την αποφυγή ή διαχείριση παρεκκλιουσών συμπεριφορών και τη διαμόρφωση συνθηκών ειρηνικής συμβίωσης, εντός του καταυλισμού. Όμως, οι αρχηγοί των τριών κοινοτήτων φαίνεται, σύμφωνα με τους αστυνομικούς, να μην έχουν αρκετή δύναμη να επηρεάσουν το σύνολο της ομάδας τους. Αποτέλεσμα να υπάρχουν συνεχώς

προβλήματα στα οποία πρέπει να παρεμβαίνει η Αστυνομία. Τα προβλήματα που συχνότερα αναφέρονται είναι προβλήματα συμπεριφοράς, όπως οχλήσεις από μουσική ή φασαρίες και επεισόδια με διαπληκτισμούς. Η αστυνομία διενεργεί ελέγχους στον καταυλισμό για ναρκωτικά και άλλες παραβάσεις και έρχεται σε επαφή με μέλη των Ρομά κοινοτήτων στο πλαίσιο διενέργειας προανακρίσεων. Οι αστυνομικοί εκτιμούν ότι η παραβατικότητα στον καταυλισμό είναι μεγάλη. Οι Ρομά, συνήθως, είναι υπαίτιοι κλοπών, τροχονομικών παραβάσεων, ισχυρίζονται ότι «...δεν σέβονται στο ελάχιστο τον Κ.Ο.Κ.» και αδικημάτων που συνδέονται με τα ναρκωτικά. Σε επίπεδο μικρο-εγκληματικότητας, όπως επισημάνθηκε, οι Ρομά σχετίζονται με παραβάσεις για το παρεμπόριο. Πρόσφατα, λόγω επικαιρότητας, φαίνεται να μην τηρούν τα περιοριστικά μέτρα για την αποφυγή της διασποράς του COVID-19.

Οι σχέσεις μεταξύ των αστυνομικών και των Ρομά δεν είναι πάντοτε καλές κι αυτό, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, οφείλεται στο γεγονός ότι οι Ρομά είναι προκατειλημμένοι απέναντι στους αστυνομικούς, ενώ παράλληλα συντηρείται μία συνήθεια από τους τελευταίους, περί μη συμμόρφωσης σε κανόνες. Στην προσπάθεια επιβολής μέτρων από τους Αστυνομικούς για τη συμμόρφωση των Ρομά κοινοτήτων, δημιουργείται ένταση στη σχέση των δύο μερών, σε βαθμό που εξελίσσεται σε εχθρική στάση των Ρομά απέναντι στην αστυνομία.

Οι Ρομά επίσης φαίνεται να μην απευθύνονται συχνά στην Αστυνομία, προκειμένου να καταγγείλουν περιστατικά θυματοποίησής τους (όπως για παράδειγμα ενδοοικογενειακή βία) και να ζητήσουν τη συνδρομή της. Αναφέρθηκε ότι, οι Ρομά θα ζητήσουν τη βοήθεια της Αστυνομίας, μόνο σε πολύ σοβαρά περιστατικά που λαμβάνουν χώρα εντός της κοινότητάς τους, όπως κλοπές, σοβαροί διαπληκτισμοί και σε περιπτώσεις τροχαίων παραβάσεων.

Οι αστυνομικοί εκτιμούν, ότι η στάση των Ρομά απέναντι στην αστυνομία αλλά και στην υπόλοιπη κοινωνία, επηρεάζεται από το γεγονός ότι πρόκειται για κοινωνικές ομάδες που δεν έχουν ενταχθεί στο κοινωνικό σύνολο και επιμένουν να συντηρούν μια νοοτροπία που έχουν «κληρονομήσει» από τους προγόνους τους. Και αυτή η νοοτροπία προκαλεί κοινωνικές αντιδράσεις στο κοινωνικό σύνολο. Αναφορικά με τη σχέση των Ρομά με τους υπόλοιπους κατοίκους του Ηρακλείου, οι αστυνομικοί ανέφεραν ότι καταγράφονται μεμονωμένα περιστατικά συγκρούσεων με υπαιτιότητα των Ρομά, οι οποίοι αρνούνται να ακολουθήσουν το συμβατικό τρόπο ζωής και να ενταχθούν στην κοινωνία, όπως έκαναν οι αλλοδαποί που ζουν τα τελευταία 30 χρόνια στο Ηράκλειο και γι' αυτό έχουν γίνει αποδεκτοί. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε «...αν οι Ρομά ήθελαν να ενταχθούν, η κοινωνία θα τους αποδεχόταν, όπως έγινε και με τους αλλοδαπούς. Αυτοί όμως δεν θέλουν...ο τρόπος ζωής τους προκαλεί αντιδράσεις και εντάσεις...από τη συμπεριφορά τους εξαρτάται...Εδώ βλέπεις ότι ακόμα κι όσοι Ρομά έφυγαν από τον καταυλισμό και πήγαν σε διαμέρισμα στην πόλη, δεν έχουν αλλάξει συμπεριφορά: συγκεντρώνονται πολλά άτομα σε ένα διαμέρισμα, κάνουν φασαρία, τσακώνονται με τους γείτονες, κάνουν βρωμιές...».

2.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά

Οι αντιλήψεις που έχουν οι συμμετέχοντες/ουσες αστυνομικοί για την ομάδα των Ρομά, φαίνεται ότι έχουν διαμορφωθεί βάσει ισχυρών αρνητικών στερεοτύπων. Όπως, χαρακτηριστικά, αναφέρθηκε, «...η κοινωνία των Ρομά είναι μια άλλη κοινωνία που λειτουργεί παράλληλα με την υπόλοιπη κοινωνία...». Ο ισχυρισμός αυτός εδράζεται στην πεποίθηση ότι οι Ρομά δεν έχουν καταφέρει να ενταχθούν στην κοινωνία, κυρίως όμως με δική τους υπαιτιότητα.

Περαιτέρω, οι Ρομά περιγράφονται, ως μια ομάδα που διαιωνίζει μια νοοτροπία άρνησης συμμόρφωσης με κανόνες, τυπικούς και άτυπους. Για παράδειγμα αναφέρθηκε ότι, οι Ρομά εξακολουθούν να εγκαταλείπουν το σχολείο μετά τη φοίτηση στο δημοτικό, δημιουργούν σε πολύ μικρή ηλικία οικογένεια, δεν επιδιώκουν να απασχοληθούν σε σταθερές θέσεις εργασίας ή να ασκήσουν επαγγέλματα με ζήτηση, αλλά αρκούνται στο να συνεχίζουν τα επαγγέλματα των γονέων τους τα οποία συνήθως είτε δεν έχουν ζήτηση, είτε είναι επισφαλής, δεν έχουν σταθερότητα στο χρόνο, δεν έχουν εγγυήσεις στο εισόδημα κ.ο.κ. Ο συνδυασμός ύπαρξης οικογενειακών υποχρεώσεων και χαμηλού εισοδήματος από την εργασία, τους στρέφει συχνά στην παραβατικότητα, συνήθως κατά της ιδιοκτησίας.

Το προφίλ των Ρομά, όπως σκιαγραφήθηκε από τις διατυπώσεις των αστυνομικών, επιβεβαιώνει το στερεότυπο μια περιθωριακής ομάδας, με παρεκκλίνουσα και ενίοτε παραβατική συμπεριφορά, που αρνείται πεισματικά να εξελιχθεί, να βελτιωθεί και να ενσωματωθεί στη σύγχρονη κοινωνία. Είναι θορυβώδεις, επιθετικοί και βρώμικοι...Μια λέξη που επαναλαμβάνεται στις αφηγήσεις των αστυνομικών είναι η λέξη «βρωμιά». Εκτός όμως από ανεύθυνοι, περιγράφονται κι ως πονηροί, καθώς αρχικά αποδίδουν τη μη ένταξή τους στις ελλειπείς ενέργειες της Πολιτείας, ενώ από την άλλη εκμεταλλεύονται την κατάστασή τους για να κερδίζουν προνόμια, μέσω της λήψης επιδομάτων.

Οι αστυνομικοί συμφωνούν ότι τα προβλήματα με τους Ρομά (κυρίως σε θέματα παραβατικότητας) θα μειώνονταν αν υπήρχαν προσπάθειες για την ένταξή τους. Αρχικά, θεωρούν ότι θα πρέπει να μην υπάρχουν καταυλισμοί που λειτουργούν ως γκέτο. Το θέμα της μετεγκατάστασής τους σε οικισμούς είναι ευθύνη των τοπικών Αρχών, οι οποίες όμως φαίνεται να μην δίνουν προτεραιότητα σε αυτό το θέμα. Η απομόνωση των Ρομά από την υπόλοιπη κοινωνία, όπως δηλώθηκε, φαίνεται να «βολεύει» τις τοπικές κοινωνίες, αφήνοντας στην αστυνομία τη διαχείριση των προβλημάτων τους.

2.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια

Στόχος της τελευταίας θεματικής ενότητας της συζήτησης ήταν η διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής του μοντέλου διαμεσολάβησης και προληπτικής ασφάλειας από την αστυνομία, με αφορμή την αλληλεπίδρασή της με τις κοινότητες των Ρομά.

Αρχικά, οι αστυνομικοί υπάλληλοι εμφανίζονται θετικοί απέναντι στην ανάδειξη του προληπτικού ρόλου της αστυνομίας, έναντι του κατασταλτικού που έχει επικρατήσει. Εντούτοις, σημειώνουν ότι η πρόληψη, αν και χρήσιμη, χρειάζεται χρόνο και κοινή προσπάθεια εμπλεκόμενων φορέων αλλά και της Κοινωνίας των Πολιτών. Ειδικότερα, σε σχέση με τους Ρομά, κυριαρχεί η αντίληψη ότι αυτοί είναι που πρέπει να αλλάξουν νοοτροπία, να αποβάλλουν τα στερεότυπα που έχουν και να θελήσουν να συνεργαστούν. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία και εμπειρότεροι αστυνομικοί, αναφέρουν ότι έχουν γνώσεις για να ανταποκριθούν στον προληπτικό ρόλο, επενδύοντας κυρίως στη γνώση της περιοχής δραστηριοποίησής τους και σε άτομα με τα οποία έχουν συνεργαστεί στο παρελθόν. Φαίνεται να βάζουν σε δεύτερη μοίρα την εκπαίδευσή τους, σε αντίθεση με τους νεότερους που αναγνωρίζουν την ανάγκη αυτή.

Οι νεότεροι αστυνομικοί εξέφρασαν την επιθυμία τους να εκπαιδευτούν σε ζητήματα που σχετίζονται με τη διαπολιτισμικότητα, προκειμένου να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τη διαφορετική κουλτούρα των διαφόρων υποομάδων, να αναγνωρίσουν και να αποδομήσουν τα στερεότυπά τους, και να εργαστούν προς την κατεύθυνση της εμπέδωσης του σεβασμού στη διαφορετικότητα.

Όλοι οι συμμετέχοντες συμμερίζονται την άποψη ότι μια προσπάθεια ανάδειξης και προώθησης του προληπτικού και διαμεσολαβητικού ρόλου της αστυνομίας χρειάζεται πολύ καλή οργάνωση, σταθερότητα, δέσμευση και λήψη απόφασης από την ιεραρχία του Σώματος, ώστε να οριστεί ειδική ομάδα αστυνομικών-διαμεσολαβητών Ρομά, η οποία με την κατάλληλη εκπαίδευση, θα καλούνταν να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της.

3. Εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή της Καρδίτσας

Η εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς της Αστυνομικής Διεύθυνσης Καρδίτσας, πραγματοποιήθηκε την 10η Φεβρουαρίου 2021. Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς στη μετακίνηση και στη διενέργεια δράσεων με φυσική παρουσία, η ομαδική συζήτηση διενεργήθηκε ηλεκτρονικά με τη χρήση του προγράμματος Microsoft Teams με τη συμμετοχή δέκα (10) αστυνομικών. Η συζήτηση συντονίστηκε από την Δρ. Λίλα Μάστορα, ερευνήτρια, μέλος της ερευνητικής ομάδας του έργου, ενώ παρευρέθηκε και η επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας, Δρ. Στέλλα Παπαμιχαήλ, όπου ανέλαβε και την τήρηση των πρακτικών. Στις επόμενες ενότητες παρουσιάζονται τα σημαντικότερα αποτελέσματα της ανάλυσης της ομαδικής συζήτησης.

3.1. Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου

Η εισαγωγική συζήτηση στόχευε στην εξοικείωση των συμμετεχόντων με τη διαδικασία της εξ αποστάσεως εστιασμένης συζήτησης. Στη συγκεκριμένη συζήτηση, συμμετείχαν 10 μέλη του αστυνομικού προσωπικού των Αστυνομικών Τμημάτων Καρδίτσας, Σοφάδων και Παλαμά, εκ των οποίων, οι 9 ήταν άνδρες και η μία γυναίκα. Οι περισσότεροι είχαν υπηρετήσει και σε άλλες περιοχές στη Θεσσαλία, αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Οι αστυνομικοί του ΑΤ Καρδίτσας είχαν περιορισμένη εμπειρία με τον πληθυσμό Ρομά, σε αντίθεση με τους συναδέλφους τους που υπηρετούν στο ΑΤ Σοφάδων.

Στην περιοχή της Καρδίτσας υπάρχει ένας οικισμός Ρομά, η Μαύρικα, μικρός σε μέγεθος, που αποτελείται κυρίως από κατοικίες. Κανένας από τους αστυνομικούς δεν είχε πληροφορίες για το συγκεκριμένο οικισμό. Στην κωμόπολη των Σοφάδων υπάρχουν δύο οικισμοί Ρομά, ο παλιός που βρίσκεται εντός της πόλης και η Νέα Ζωή που βρίσκεται 5 χιλιόμετρα έξω από την πόλη. Ο παλιός οικισμός φιλοξενεί 2.500 άτομα, οι συνθήκες διαβίωσης δεν είναι καλές, καθώς πολλοί Ρομά ζουν σε παράγκες και παραπήγματα. Ο οικισμός της Νέας Ζωής δημιουργήθηκε για να φιλοξενήσει τα μέλη της κοινότητας Ρομά. Ωστόσο, λίγοι Ρομά της περιοχής μετακινήθηκαν, ενώ παράλληλα Ρομά από άλλες περιοχές έφτασαν στους Σοφάδες και συγκεκριμένα στον παλιό οικισμό με αποτέλεσμα να αυξηθεί σημαντικά ο πληθυσμός.

3.2. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο

Σε αυτή την ενότητα διερευνήθηκαν οι επαφές και οι σχέσεις των αστυνομικών με Ρομά σε τοπικό επίπεδο στο πλαίσιο της δουλειάς τους. Καθώς οι περισσότεροι αστυνομικοί του Α.Τ. Καρδίτσας υπηρετούσαν σε θέσεις καταστολής, η εμπειρία τους σχετιζόταν περισσότερο με ζητήματα κλοπών και ελέγχων που διενεργούνται εντός των Ρομά οικισμών. Οι έλεγχοι αποτελούν μια αρνητική εμπειρία για τους αστυνομικούς, καθώς νιώθουν απειλή κατά την είσοδό τους στους οικισμούς. Συγκεκριμένα, ανέφεραν ότι διενεργούν ελέγχους σε καταυλισμούς ψάχνοντας για άτομα, αλλά νιώθουν ότι απειλούνται λόγω του μεγάλου αριθμού των Ρομά που μαζεύονται για να υποστηρίξουν το μέλος της ομάδας τους που αναζητείται από την αστυνομία. Έτσι, προσπαθούν να διενεργούν τους ελέγχους μέσα σε λίγα λεπτά και να έρχονται σε

επαφή με λίγα άτομα, καθώς όπως είπε ένας συμμετέχων «Όταν είναι πολλοί δεν τους κάνουμε καλά. Είναι τελείως αρνητικοί σε όλα».

Από άλλο συμμετέχοντα αστυνομικό εκφράστηκε η άποψη ότι: «...οι Ρομά πρέπει να χωριστούν για να αποδυναμωθούν. Ενισχύοντας την άποψη αυτή, άλλος αναφέρει [...] Πρέπει να τους σπάσουμε». Η διασπορά των Ρομά εντός του αστικού ιστού, προτάθηκε από αρκετούς αστυνομικούς, ως λύση στη μείωση της παραβατικότητας.

Την απειλή και τον φόβο που νιώθουν οι αστυνομικοί του Α.Τ. Καρδίτσας, δεν μοιράζεται αστυνομικός του Α.Τ. Σοφάδων που έχει καθημερινή επαφή με τα μέλη των κοινοτήτων Ρομά. Βάσει των περιγραφών του, φαίνεται ότι έχει πολύ καλή γνώση του τι συμβαίνει στους οικισμούς και έχει καλλιεργήσει σχέσεις εμπιστοσύνης με τα μέλη των κοινοτήτων Ρομά. Μπορεί να διακρίνει διαφοροποιήσεις εντός της ομάδας των Ρομά και αποφεύγει τις γενικεύσεις.

3.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά

Οι αντιλήψεις που εκφράζει η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στο σύνολό τους, αξιολογούνται ως αρνητικές. Η βασική αντίληψη που εκφράστηκε είναι ότι «...οι Ρομά ό,τι κάνουν, το κάνουν για τα χρήματα και κυρίως για τα επιδόματα. Στέλνουν τα παιδιά στο σχολείο για να μπορούν να παίρνουν το επίδομα, ενώ πολλά ζευγάρια δεν παντρεύονται, ώστε να λαμβάνουν οι γυναίκες το επίδομα μονογονεϊκής οικογένειας. Ακόμη, ανέφεραν περιπτώσεις Ρομά γυναικών που παντρεύτηκαν με αλλοδαπούς που ήθελαν να πολιτογραφηθούν έναντι χρημάτων».

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες θεωρούν, ότι οι Ρομά είναι σε προνομιακή θέση σε σχέση με τους υπόλοιπους Έλληνες, λαμβάνοντας πολλά επιδόματα: «...Το κράτος από ό,τι έχω καταλάβει και από ό,τι νιώθω, για πολιτικούς λόγους.. δεν ξέρω, αλλά θέλει ... τους έχει σε πολύ προνομιακή θέση και πολλές φορές νιώθουμε μειονεκτικά και εμείς οι ίδιοι και πολλές φορές δημιουργεί ένα κλίμα αντιπάθειας μεταξύ πολιτών και Ρομά. Δηλαδή δεν μπορεί εγώ επειδή είμαι ρομά να παίρνω 10 ευρώ επίδομα και εσύ επειδή είσαι απλός Έλληνας να μην παίρνεις επίδομα ανεργίας. Είναι σε πολύ προνομιακή θέση σε σχέση με τους Καρδίσιώτες, με τους Έλληνες. Και πολλές φορές το εκμεταλλεύονται με τα πρόστιμα. Εμένα μου έχει τύχει να μου πει «κόψε, πες μου μόνο πόσο είναι από περιέργεια, γιατί δεν μπορεί κανείς να μου κατασχέσει το επίδομα, εγώ ζω από αυτά». «Είμαι κράτος εν κράτει.» πολλά επιδόματα ακατάσχετα...»

Όπως φαίνεται από το παραπάνω απόσπασμα, οι συμμετέχοντες εκφράζουν την αντίθεσή τους στη θετική διάκριση, εκ μέρους της Πολιτείας, υπέρ των Ρομά και την υιοθέτηση επιδοματικών πολιτικών και, ταυτόχρονα, επισημαίνουν την όχλησή τους από την προκλητική συμπεριφορά των μελών των κοινοτήτων Ρομά και από το ακατάσχετο των επιδομάτων, αδυνατώντας να βεβαιωθούν πρόστιμα από παραβάσεις.

Ένας από τους συμμετέχοντες αναφέρθηκε σε αντικοινωνική συμπεριφορά και κουλτούρα την οποία έχουν καλλιεργήσει οι Ρομά: «Δεν επιθυμούν να ενταχθούν. Ούτε συζήτηση. Έχουν αναπτύξει μια κουλτούρα πολύ συγκεκριμένη, εντελώς διαφορετική από την υπόλοιπη κοινωνία. Στην υπόλοιπη ελληνική κοινωνία η κουλτούρα αυτή φαντάζει τελείως αντικοινωνική».

Οι περισσότεροι εκ των συμμετεχόντων εξέφρασαν την αντίθεσή τους σε μικτούς γάμους (Ρομά – μη Ρομά). Περισσότερο διαλλακτικός, φάνηκε ο αστυνομικός των Σοφάδων, οποίος και προσπάθησε να

αντικρούσει κάποια από τα σχόλια των υπολοίπων. Για παράδειγμα ανέφερε ότι όταν οι Ρομά λαμβάνουν τα επιδόματά τους, η τοπική κοινωνία δεν έχει πρόβλημα μαζί τους. Ξοδεύοντας τα χρήματά τους στην τοπική αγορά, οι Ρομά αποτελούν μια σημαντική πηγή εσόδων για τους υπόλοιπους, κυρίως, καταστηματάρχες της περιοχής. Τα προβλήματα ξεκινούν όταν τελειώνουν τα χρήματα, διότι, σύμφωνα με την άποψη των συμμετεχόντων, είναι η αιτία για την εκδήλωση παραβατικών συμπεριφορών. Ως απότοκο αυτών των συμπεριφορών, μέλη της τοπικής κοινωνίας διατείνονται εχθρικά απέναντι στους Ρομά.

3.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια

Στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες δεν είχαν κάποια γνώση ή εμπειρία σχετικά με την έννοια αλλά και τη χρήση της κοινωνικής διαμεσολάβησης, ως εργαλείο πρόληψης της παραβατικότητας και ανάπτυξης σχέσεων συνεργασίας. Ένας εκ των συμμετεχόντων ανέφερε ότι, στο πλαίσιο εκτέλεσης των επαγγελματικών του καθηκόντων, συνεργάστηκε στενά με τον κοινωνικό διαμεσολαβητή Ρομά, ο οποίος βοήθησε στη διαχείριση ενός ζητήματος μέσω της παροχής πληροφοριών και της διευκόλυνσης της επικοινωνίας με εμπλεκόμενους Ρομά.

«Ναι αυτό ήθελα να πω και νομίζω ότι είναι κάποιοι κοινωνικοί λειτουργοί. Εγώ πρώτη φορά είδα στη ζωή μου μορφωμένο Ρομά [...] εγώ εξεπλάγην όταν τον είδα. Μπορούσες να κάνεις κανονικά διάλογο μαζί του και με επιχειρήματα και πέραν της γλώσσας ήτανε πολύ κατατοπιστικοί. [...] προσπαθούσε να μεσολαβήσει για να βρεθεί η χρυσή τομή. Ήταν πολύ βασικό αυτό το πράγμα και νομίζω ότι ήταν κοινωνικός λειτουργός. Αυτό αν αναπτυχθεί εμείς θα είμαστε απλώς επικουρικά εκεί. Αυτοί οι άνθρωποι θα είναι εργαλεία για μας». Γίνεται αντιληπτό ότι αναγνωρίζεται η συμβολή του διαμεσολαβητή στην πρόληψη και στη διευκόλυνση της δουλειάς της αστυνομίας, αναφέροντας στη συνέχεια «...Ο διαμεσολαβητής είναι για να μη φτάσει το πράγμα στην αστυνομία. Να καταλάβει κανείς το λάθος πριν το κάνει. Οι διαμεσολαβητές είναι το κλειδί [...] Αυτό το ρόλο δεν θα πρέπει να τον πάρουμε εμείς ως αστυνομικοί. Δεν μπορούμε να κάνουμε συγχρόνως δύο πράγματα. Εμείς πρέπει να εφαρμόσουμε το νόμο».

Ένας εκ των συμμετεχόντων του Α.Τ. Σοφάδων χρησιμοποιεί εργαλεία της διαμεσολάβησης για τη διευκόλυνση του, στο πλαίσιο εκτέλεσης των υπηρεσιακών του καθηκόντων. Έχει αναπτύξει σχέσεις εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού και γνωρίζει πολύ καλά τον πληθυσμό. Οι συνάδελφοί του τον καλούν συχνά να μεσολαβήσει σε θέματα που αφορούν τους Ρομά, καθώς μπορεί εύκολα να διευθετήσει πολλά ζητήματα. Ο ίδιος ανέφερε ότι νιώθει μεγάλη ικανοποίηση, όταν βοηθά, ενώ παράλληλα οι Ρομά του συμπεριφέρονται με σεβασμό, και τον καλούν συχνά σε κοινωνικές εκδηλώσεις, αν και ο ίδιος αποφεύγει να περνά χρόνο εκτός εργασίας μαζί τους. Σε ερώτηση για μεταφορά αυτής της πρακτικής και σε άλλους αστυνομικούς, απάντησε ότι δεν διακινδυνεύει να χάσει την εμπιστοσύνη που κέρδισε με κόπο. Επομένως, κινείται και λειτουργεί μόνος του εντός των κοινοτήτων.

4. Εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή της Πιερίας

Η εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς της Αστυνομικής Διεύθυνσης Κατερίνης, πραγματοποιήθηκε την 11η Φεβρουαρίου 2021. Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς στη μετακίνηση και στη διενέργεια δράσεων με φυσική παρουσία, η ομαδική συζήτηση διενεργήθηκε ηλεκτρονικά με τη χρήση του προγράμματος Microsoft Teams με τη συμμετοχή οκτών (8) αστυνομικών. Η συζήτηση συντονίστηκε από την Δρ. Λίλα Μάστορα, ερευνήτρια, μέλος της ερευνητικής ομάδας του έργου, ενώ παρούσα ήταν και η συντονίστρια της ερευνητικής ομάδας, Δρ. Στέλλα Παπαμιχαήλ, όπου ανέλαβε την τήρηση των πρακτικών. Στις επόμενες ενότητες παρουσιάζονται τα σημαντικότερα αποτελέσματα της ανάλυσης της ομαδικής συζήτησης.

4.1. Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου

Η εισαγωγική συζήτηση στόχευε στην εξοικείωση των συμμετεχόντων με τη διαδικασία της εξ αποστάσεως εστιασμένης συζήτησης. Στη συγκεκριμένη συζήτηση συμμετείχαν 8 μέλη του αστυνομικού προσωπικού της Αστυνομικής Διεύθυνσης Κατερίνης, εκ των οποίων, οι 7 ήταν άνδρες και η μία γυναίκα. Επίσης, 6 ήταν υπαστυνόμοι (Α' και Β') και δύο ανθυπαστυνόμοι. Οι συμμετέχοντες απασχολούνται σε Τμήματα της Τροχαίας και Τάξης. Οι μισοί, περίπου, έχουν υπηρετήσει και σε άλλες περιοχές της χώρας. Όλοι είχαν επαφή στο πλαίσιο της εργασίας τους με μέλη των κοινοτήτων Ρομά, ωστόσο, μόνο ένας εκ των συμμετεχόντων είχε μακροχρόνια και συστηματική επαφή.

Η κοινότητα των Ρομά της Κατερίνης είναι μικρή σε αριθμό, καθώς περίπου 300 άτομα διαμένουν εντός του καταυλισμού Πέλεκας. Μία οικογένεια κατάγεται από την Αλβανία, η οποία διαμένει αρκετά χρόνια στον καταυλισμό και είναι πλήρως ενσωματωμένη στην κοινότητα. Όπως περιεγράφηκε από τους συμμετέχοντες, ο καταυλισμός αποτελείται από παραπήγματα και δεν διαθέτει βασικές υποδομές, όπως σύνδεση με το αποχετευτικό δίκτυο, υδροδότηση και ηλεκτροδότηση και οδικό δίκτυο. Οι συνθήκες διαβίωσης φαίνονται κακές με τα μέλη της κοινότητας να προχωρούν σε κλοπές ρεύματος. Διατυπώθηκε η ανάγκη πρόσβασης των μελών της κοινότητας σε βασικά αγαθά για τη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης και, προς την κατεύθυνση αυτή, επισημάνθηκε και η επικείμενη μετεγκατάσταση του πληθυσμού.

Η εγκατάσταση των μελών είναι, κατά βάση, μόνιμη και παρατηρείται υψηλή εισροή στην κοινότητα μελών Ρομά από άλλες περιοχές, απασχολούμενοι στη συγκομιδή αγροτικών προϊόντων ή σε τουριστικές επιχειρήσεις. Επιπλέον, αναφέρθηκε ότι κάποια από τα μέλη της κοινότητας είναι ιδιοκτήτες κατοικιών στην Κατερίνη, στα οποία φιλοξενούνται μετακινούμενοι Ρομά - εργάτες, από το Μάιο και μέχρι το τέλος της καλοκαιρινής σεζόν.

Περαιτέρω, όπως αναφέρθηκε από τους συμμετέχοντες, κατά την καλοκαιρινή περίοδο καταφτάνουν στα παράλια της Πιερίας, Ρομά από άλλες περιοχές της Ελλάδας, οι οποίοι διαπράττουν κλοπές και εκδηλώνουν παραβατικές συμπεριφορές. Ως εκ τούτου, τα περιστατικά τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει και να διαχειριστεί η αστυνομία, είναι αυξημένα το καλοκαίρι. Επιπλέον, έγινε σαφές από τους συμμετέχοντες ότι, ενώ οι Ρομά της Κατερίνης απασχολούν την αστυνομία μόνο για μικρές παραβάσεις, οι Ρομά των όμορων περιοχών προβαίνουν σε σοβαρές παραβάσεις (κλοπές αυτοκινήτων, ναρκωτικά κλπ.).

4.2. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο

Η επαφή με τα μέλη της κοινότητας Ρομά είναι γενικά θετική και χαρακτηρίζεται από σεβασμό και κατανόηση. Οι Ρομά, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, είναι πάντα συνεργάσιμοι και βοηθητικοί. Παράγοντες που συμβάλλουν στις θετικές σχέσεις μεταξύ αστυνομικών και Ρομά:

A) Μέγεθος της κοινότητας

Ως ο πιο σημαντικός παράγοντας για την ύπαρξη κοινωνικών επαφών και σχέσεων μεταξύ του αστυνομικού προσωπικού και των μελών της κοινότητας Ρομά, αναφέρεται το μέγεθος της κοινότητας. Ο μικρός πληθυσμιακός αριθμός των Ρομά που διαβιεί στην περιοχή, αναφέρθηκε αρκετές φορές από τους συμμετέχοντες, ως εξαιρετικής σημασίας, τόσο για την ανάπτυξη σχέσεων, όσο και την καλύτερη επιτήρηση του πληθυσμού. Τα χαρακτηριστικά αυτά, δίνουν τη δυνατότητα εύκολης επίβλεψης, καταγραφής όλων των μελών της, διατήρησης προσωπικής σχέσης και επομένως μειωμένης πιθανότητας εκδήλωσης παραβατικών συμπεριφορών.

B) Συμπεριφορά του αστυνομικού προσωπικού

Οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στον τρόπο διαχείρισης του πληθυσμού, ως καταλύτης για την καλλιέργεια θετικών σχέσεων και την ανάπτυξη εμπιστοσύνης, ανάμεσα στα μέλη των δύο ομάδων. Ο σεβασμός και η ευγενική συμπεριφορά αποτελούν, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, καθοριστικούς παράγοντες στην επαφή τους με τα μέλη των κοινοτήτων Ρομά και συμβάλλουν στην ενίσχυση σχέσεων συνεργασίας και αποτελεσματικής διαχείρισης ζητημάτων που προκύπτουν και αφορούν μέλη της συγκεκριμένης ομάδας.

Γ) Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση αναφέρθηκε ως σημαντικός παράγοντας στη σύναψη καλών σχέσεων, καθώς, όπως ανέφεραν οι συμμετέχοντες, οι σχέσεις με μέλη της κοινότητας έχουν βελτιωθεί, μετά την ολοκλήρωση του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας. Οι γνώσεις που έχουν αποκτήσει μέσα από την εκπαίδευση, επιτρέπουν την ενεργό συμμετοχή των μελών της κοινότητας στην επίλυση ζητημάτων, που αφορούν και την αστυνομία.

4.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά

Οι απόψεις που εκφράστηκαν σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης σχετικά με τους Ρομά ήταν θετικές, ενώ οι συμμετέχοντες επεσήμαναν αρκετές φορές τις δύσκολες συνθήκες υπό τις οποίες διαβιούν τα μέλη της κοινότητας. Από ορισμένες περιπτώσεις εκφράστηκαν απόψεις, επηρεασμένες από προκαταλήψεις και στερεότυπα. Ενδεικτικά, αναφέρθηκε ότι «Δεν μπορείς να τους εμπιστευτείς. Είναι στο DNA τους». Η άποψη αυτή ενισχύθηκε με τη γενίκευση ότι «...οι Ρομά είναι παντού οι ίδιοι». Επιπλέον, ειπώθηκε ότι «οι Ρομά είναι αμόρφωτοι», επισημαίνοντας τις επιπτώσεις της μη ολοκλήρωσης των σχολικών τους σπουδών.

Από τους συμμετέχοντες Αστυνομικούς, αναφέρθηκε ότι υφίστανται περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας στην κοινότητα και επισήμαναν τις προσπάθειές τους να βοηθήσουν τα θύματα / γυναίκες Ρομά.

Από μία εκ των συμμετεχόντων επισημάνθηκε ότι, παρά τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, οι Ρομά μαθητές πηγαίνουν στο σχολείο περιποιημένοι και δεν δημιουργούν προβλήματα. Σε ερώτηση σχετικά με την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των παιδιών τους και των παιδιών Ρομά, οι συμμετέχοντες ήταν θετικοί. Το γεγονός αυτό, επιβεβαιώνει τη θετική στάση τους έναντι των Ρομά και τον αυξημένο δείκτη ετοιμότητάς των Αστυνομικών στο σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων, με στόχο την περαιτέρω βελτίωση των σχέσεών τους με μέλη της κοινότητας Ρομά.

Πολλοί από τους συμμετέχοντες αναγνώρισαν τις συνθήκες ζωής και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά, ως βασικό παράγοντα, για την εκδήλωση παραβατικών συμπεριφορών, αντιλαμβανόμενοι τη γενεσιουργό αιτία εμφάνισης αποκλινουσών συμπεριφορών¹, αναφέροντας «...Τα προβλήματα οικονομικής φύσεως και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά στη ζωή τους είναι η αιτία που φτάνουν στα αστυνομικής φύσεως θέματα».

Στο σύνολό τους οι συμμετέχοντες διατηρούσαν θετικές αντιλήψεις για την ομάδα των Ρομά.

4.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια

Οι αστυνομικοί στο ρόλο του διαμεσολαβητή: Η έννοια της κοινωνικής διαμεσολάβησης και τα οφέλη της δεν γίνονται αμέσως αντιληπτά από τους συμμετέχοντες, αν και στην πράξη προκύπτει ότι κάποιοι από αυτούς λειτουργούν, ως διαμεσολαβητές. Ειδικότερα, ένας από τους συμμετέχοντες γνωρίζει πολύ καλά την κοινότητα Ρομά και τα μέλη της και με κάποιους έχει αναπτύξει κοινωνικές επαφές. Από τη συζήτηση προκύπτει ότι υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός, ωστόσο από τον ίδιο επισημαίνεται ότι «*κανείς δεν μπορεί να εμπιστευτεί Ρομά*». Ο συγκεκριμένος Αστυνομικός έχει εργαστεί σε υπηρεσίες Ασφάλειας πολλά χρόνια και έχει έρθει σε επαφή με πληθυσμούς Ρομά σε διάφορες περιοχές της χώρας. Η γνώση του για τη συγκεκριμένη ομάδα, καθώς και η αστυνομική εμπειρία του, τον καθιστούν ικανό να διατηρεί μια καλή σχέση με τους Ρομά. Λόγω της καλής σχέσης, σύμφωνα με τον συμμετέχοντα, οι Ρομά τον ενημερώνουν για ό,τι συμβαίνει, για συγγενείς τους που μπορεί να καταφτάνουν το καλοκαίρι, ενώ δίνουν και πληροφορίες όταν κάτι συμβαίνει. Δεν υπάρχει φόβος, κατά την πραγματοποίηση ελέγχων στον καταυλισμό και η ομάδα των Ρομά δεν χαρακτηρίζεται ως απειλητική από την ομάδα των αστυνομικών.

Συνεργασία με εκπροσώπους και μέλη της κοινότητας: Η κοινότητα Ρομά της περιοχής διαθέτει Πρόεδρο, ο οποίος εκπροσωπεί τα μέλη της κοινότητας σε ζητήματα που προκύπτουν, ενώ λειτουργεί και διαμεσολαβητικά σε αρκετές περιπτώσεις. Ωστόσο, ο ρόλος του, αν και σημαντικός, πιθανόν δεν αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα στη σχέση των δύο ομάδων, καθώς αναφέρθηκε μόνο στο τέλος της συζήτησης και μετά από σχετική ερώτηση της ερευνήτριας. Διαμεσολαβητικά λειτουργούν δύο μέλη της κοινότητας που έχουν ολοκληρώσει το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας και εργάζονται στο Δήμο : «*Η αλήθεια είναι ότι έχουμε και κάνα δυο μέλη της κοινότητας των Ρομά εδώ πέρα, που έχουν κάνει και οχτάμηνη σύμβαση στο δήμο, δηλαδή εργάζονται γιατί έχουν βγάλει και το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας και ξεχωρίζουν, δηλαδή σε σχέση με τον καταυλισμό, ...*».

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, η παιδεία βοηθά τόσο στην κατανόηση και διαχείριση ζητημάτων που μπορεί να προκύπτουν και για την επίλυσή τους παρεμβαίνει η αστυνομία, όσο και στη διαμόρφωση

¹ Σε αντίθετη περίπτωση, οι αρνητικές συμπεριφορές θα αποδίδονταν στο χαρακτήρα των μελών της ομάδας.

σχέσεων συνεργασίας και συν λειτουργίας. Περαιτέρω, η αναφορά στη διαμεσολάβηση και στα εργαλεία της, η χρήση των οποίων συμβάλει στην υποστήριξη του επαγγελματικού τους ρόλου ως Αστυνομικών, βρίσκουν τους συμμετέχοντες θετικά διακείμενους και διατυπώνεται η επιθυμία απόκτησης συναφών δεξιοτήτων, μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

5. Εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς στην περιοχή των Τρικάλων

Η εστιασμένη συζήτηση με αστυνομικούς της Αστυνομικής Διεύθυνσης Τρικάλων πραγματοποιήθηκε την 18η Φεβρουαρίου 2021. Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς στη μετακίνηση και στη διενέργεια δράσεων με φυσική παρουσία, η ομαδική συζήτηση διενεργήθηκε ηλεκτρονικά με τη χρήση του προγράμματος Microsoft Teams και τη συμμετοχή οκτώ (8) αστυνομικών. Η συζήτηση συντονίστηκε από την Δρ. Λίλα Μάστορα, ερευνήτρια, μέλος της ερευνητικής ομάδας του έργου, ενώ συμμετείχε και η συντονίστρια της ερευνητικής ομάδας, Δρ. Στέλλα Παπαμιχαήλ η οποία ανέλαβε την τήρηση των πρακτικών. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κύρια σημεία της συζήτησης.

5.1. Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση των συμμετεχόντων και του πλαισίου

Η εισαγωγική συζήτηση στόχευε στην εξοικείωση των συμμετεχόντων με τη διαδικασία της εξ αποστάσεως εστιασμένης συζήτησης. Στην πρώτη ενότητα της συζήτησης, συλλέχθηκαν και πληροφορίες για τις κοινότητες που διαβιούν στην περιοχή.

Στην εστιασμένη συζήτηση συμμετείχαν, συνολικά, 8 αστυνομικοί, 5 αστυνομικοί της Διεύθυνσης Αστυνομίας των Τρικάλων, ένας αστυνομικός του Α.Τ. Πύλης, μία αστυνομικός του Α.Τ. Μετεώρων και ένας αστυνομικός του Α.Τ. Φαρκαδώνας. Τέσσερις συμμετέχοντες συνδέθηκαν στην εστιασμένη συζήτηση από τον ίδιο χώρο στη Διεύθυνση Αστυνομίας Τρικάλων, ενώ οι υπόλοιποι από ιδιωτικούς χώρους. Από τους συμμετέχοντες, οι επτά ήταν άνδρες και μία γυναίκα.

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, υπάρχουν τέσσερις οικισμοί Ρομά στην περιοχή: το Κηπάκι, ο Πύργος, το Καλαμάκι (ή Ρόγγια) και η Ράξα. Για την πλειοψηφία των μελών των κοινοτήτων Ρομά, οι συνθήκες διαβίωσης, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, αξιολογούνται ως ικανοποιητικές, καθώς η πλειοψηφία των Ρομά, διαβιεί σε σπίτια και εργατικές κατοικίες τις οποίες έχει διαθέσει ο Δήμος. Εξάιρεση αποτελεί ο οικισμός Ράξα, στον οποίο διαβιούν 10 οικογένειες Ρομά σε παράγκες. Στο σύνολό τους, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, οι οικισμοί είναι συνδεδεμένοι με το αποχετευτικό δίκτυο και το δίκτυο υδροδότησης.

Οι κοινότητες των Ρομά της περιοχής παρουσιάζουν διαφορετικό βαθμό ένταξης. Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, ο πληθυσμός στο Καλαμάκι λόγω του εμπορίου είναι μετακινούμενος και δεν είναι ενσωματωμένος στην κοινωνία των Τρικάλων. Αντιθέτως, ο πληθυσμός του Πύργου παρουσιάζει υψηλό βαθμό ένταξης. Ενδεικτικά, αναφέρθηκε ότι τα παιδιά φοιτούν και ολοκληρώνουν το σχολείο, ενώ οι ενήλικες ασχολούνται κυρίως με το εμπόριο. Ως βασικότερο πρόβλημα των μελών της κοινότητας, αναδεικνύεται η δυσκολία έκδοσης άδειας υπαίθριου εμπορίου, με αποτέλεσμα αρκετά μέλη της κοινότητας να απασχολούνται σε αυτό τον τομέα παράτυπα.

Από τους συμμετέχοντες επισημάνθηκε ότι, μεταξύ των Ρομά κοινοτήτων, παρουσιάζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στη γλώσσα, κουλτούρα, εμφάνιση και νοοτροπία. Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, τα τελευταία οκτώ χρόνια παρατηρείται ανάπτυξη των κοινοτήτων και άνοδος του βιοτικού επιπέδου των Ρομά. Σημαντικό ρόλο, όπως αναφέρουν, έχουν διαδραματίσει ο Δήμος και η Περιφέρεια, σχεδιάζοντας και υλοποιώντας προγράμματα προς όφελος των ευάλωτων ομάδων, όπως η κατασκευή εργατικών κατοικιών και η παραχώρησή τους σε μέλη των κοινοτήτων Ρομά, τα προγράμματα κοινωφελούς

εργασίας για την ενίσχυση της απασχόλησής τους σε τομείς που σχετίζονται με την καθαριότητα και την κηποτεχνία.

Ως σημαντικότερος παράγοντας για τη βελτίωση της κατάστασης στις κοινότητες Ρομά, αναφέρθηκε η δράση του Διαμεσολαβητή της κοινότητας του Κηπακίου. Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, ο Διαμεσολαβητής Ρομά μέχρι τον πρόσφατο θάνατό του, βοήθησε τα μέλη των κοινοτήτων να δραστηριοποιηθούν ενεργά στη ζωή των Τρικάλων και να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο. Ο θάνατος του συγκεκριμένου διαμεσολαβητή αποτελεί, σύμφωνα με τους αστυνομικούς, πλήγμα για την τοπική κοινωνία, τις τοπικές κοινότητες Ρομά, αλλά την αστυνομία.

Στο πλαίσιο της συζήτησης προέκυψε ότι οι συμμετέχοντες από την Πύλη και τη Φαρκαδώνα Τρικάλων αλληλεπιδρούν περισσότερο με διερχόμενους Ρομά, οι οποίοι εκδηλώνουν έντονη παραβατικότητα. Μάλιστα, ανέφεραν ότι στο πλαίσιο των εμπορικών τους δραστηριοτήτων, μπορούν να προβλέψουν ή να αξιολογήσουν τις μετακινήσεις των κατοίκων και, όταν αυτοί απουσιάζουν από τα σπίτια τους, πραγματοποιούν κλοπές.

Αναφορικά με την παραβατικότητα, οι αστυνομικοί της ειδικής ομάδας Ρομά ανέφεραν ότι πολλοί νέοι Ρομά προχωρούν σε κλοπές για να αγοράσουν «το πιο καινούριο iPhone και να έχουν μια πιο συμβατή εικόνα με τους γύρω τους». Επιπλέον, οι παραβάσεις της τροχαίας είναι συχνές, όπως και η ηχορύπανση.

5.2. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο

Οι σχέσεις των αστυνομικών που υπηρετούν σε περιφερειακές υπηρεσίες στα Τρίκαλα με μέλη των κοινοτήτων Ρομά, περιορίζονται στους αστυνομικούς ελέγχους, οι οποίοι διενεργούνται στην εθνική οδό που ενώνει τις διάφορες περιοχές της Θεσσαλίας, καθώς και σε περιπτώσεις διαχείρισης παραβατικών συμπεριφορών.

Από την Αστυνομική Διεύθυνση των Τρικάλων έχει συγκροτηθεί τους τελευταίους 10 μήνες μια ειδική ομάδα Ρομά, ή όπως την αποκαλούσαν οι συμμετέχοντες, «Ομάδα Ρομά», που ασχολείται κατά κύριο λόγο με τους πληθυσμούς των τεσσάρων κοινοτήτων Ρομά. Η ομάδα συντονίζεται από Αξιωματικό της Αστυνομίας και απαρτίζεται από τρεις ακόμα Αστυνομικούς, εκ των οποίων ο ένας υπηρετεί στην Τροχαία και δύο υπηρετούν περίπου 30 χρόνια στην περιοχή και έχουν αναλάβει όλες τις υποθέσεις που αφορούν τους Ρομά.

Οι σχέσεις τους με τους πληθυσμούς είναι πολύ θετικές. Όπως ανέφεραν οι συμμετέχοντες-μέλη της ομάδας, γνωρίζονται με τα μικρά τους ονόματα, γνωρίζουν οι Ρομά που μένουν οι αστυνομικοί, ενώ οι ίδιοι έχουν πιει καφέ στα σπίτια των Ρομά. Μάλιστα, η υποδοχή που τους επιφυλάσσουν οι Ρομά είναι τόσο καλή που «βγάζουν καινούρια σερβίτσια» για να τους σερβίρουν τον καφέ. Ο αμοιβαίος σεβασμός και η συνεργασία τονίζονται σε όλη τη διάρκεια της συζήτησης.

Όπως είπαν οι συμμετέχοντες, «Για να δημιουργηθεί αυτή η σχέση θέλει τρόπο και κόπο. Μια τέτοια σχέση εμπιστοσύνης θέλει χρόνο και προσωπική επαφή. Δεν ήταν τυχαία τα αποτελέσματα». Η δικαιοσύνη στις αποφάσεις τους, η αντικειμενικότητα και καμιά φορά και η επιείκεια αποτέλεσαν καθοριστικό παράγοντα στη θεμελίωση αυτής της σχέσης. «Θέλει διπλωματία, στρατηγική. Δεν δημιουργείται πρόβλημα. Το θέμα είναι να καταλάβουν, γιατί συμβαίνει κάτι και μετά διορθώνονται».

Επιπλέον, ανέφεραν ότι η συμπεριφορά των αστυνομικών απέναντι στους Ρομά παίζει ρόλο: «Τους φερόμαστε ως συμπολίτες. Υπάρχουν και συνάδελφοι που δεν τους συμπεριφέρονται καλά». Ή όπως ανέφερε ένας άλλος συμμετέχων: «Όταν δείξεις φιλότιμο, μη ρατσιστική συμπεριφορά, ο Ρομά θα εκτιμήσει στο έπακρο και θα συμπεριφερθεί σωστά. Όταν του μιλήσεις απαξιωτικά, τότε η συμπεριφορά του θα είναι ανάλογη».

Πρακτικά, η ειδική ομάδα Ρομά χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους. Για παράδειγμα, τα μέλη της ειδικής ομάδας Ρομά ανέφεραν ότι προχωρούν συχνά σε συστάσεις για παραβάσεις, δίνοντας χρόνο στους μικροπαραβάτες να συμμορφωθούν με τη νομοθεσία. Ενδεικτικά αναφέρθηκε ότι εντοπιστεί όχημα με σπασμένο φανάρι, παρέχουν ένα χρονικό διάστημα για την αποκατάστασή του. Παρακολουθούν την εξέλιξη του ζητήματος και, εφόσον δεν επιλυθεί, προχωρούν σε τιμωρία του παραβάτη, ο οποίος πλέον αντιλαμβάνεται το λάθος του και αποδέχεται την τιμωρία. Σύμφωνα με τα δεδομένα των μελών της ειδικής ομάδας, η παραβατικότητα στις κοινότητες έχει μειωθεί κατά 70% το διάστημα δράσης της ομάδας.

Εκτός από τη μείωση των παραβάσεων εξαιτίας της σύστασης της ειδικής ομάδας Ρομά της αστυνομίας, η εμπιστοσύνη επεκτείνεται και πέρα από το αστυνομικό έργο. «Μας τηλεφωνούν όλο το 24ωρο. Μας παίρνουν και τη νύχτα για να τους βοηθήσουμε και σε άλλα ζητήματα... όχι μόνο για αστυνομικά ζητήματα».

5.3. Αντιλήψεις σχετικά με τους Ρομά

Οι αστυνομικοί της Διεύθυνσης των Τρικάλων, έχοντας προχωρήσει ενεργά σε ενέργειες για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων των κοινοτήτων Ρομά των Τρικάλων, διατηρούν σε όλη τη συζήτηση μια θετική στάση απέναντι στη συγκεκριμένη ομάδα. Οι Ρομά αναφέρονται, ως πολίτες, με ίσα δικαιώματα, οι οποίοι συμμετέχουν σε όλες τις εκφάνσεις της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Ο Ρομά, σύμφωνα με τους συγκεκριμένους αστυνομικούς, ψηφίζει, πηγαίνει σε καφετέριες, διασκεδάζει, ψωνίζει και συμμετέχει κανονικά στη ζωή της πόλης.

Παρόλα αυτά, οι στερεοτυπικές αντιλήψεις παραμένουν και εκφράζονται κατά τη διάρκεια της συζήτησης. Μάλιστα, ένα από τα μέλη της ειδικής ομάδας Ρομά χρησιμοποιεί συχνά στερεοτυπικές εκφράσεις. Για παράδειγμα αναφέρει, «...αλλά είναι και Ρομά, το έχει μέσα του αλλά και αυτοί οι νεαροί θα το ξεπεράσουν». Για τον συγκεκριμένο αστυνομικό, ο οποίος ανέφερε σε άλλο σημείο: «Μην ξεχνάμε ότι είναι Ρομά, έχουν μέσα τους το ψέμα, την πονηράδα, την κλοπή, τις παραβάσεις. Απλά αυτό τον καιρό που ασχολούμαστε, είναι πολύ έξυπνοι εργατικοί αλλά αυτά όλα τα κάνουν επειδή είναι Ρομά. Είμαστε Ρομά και πρέπει να το κάνουμε αυτό, πρέπει να κλέψουμε ρεύμα!». Επομένως, αναμένεται μέσα από τη δουλειά που κάνει η αστυνομία, ο Δήμος, ή η εκπαίδευση, οι νέοι Ρομά να «βγάλουν» από μέσα τους τον Ρομά...» και να ενταχθούν πλήρως στην κοινωνία.

Στην περίπτωση των μελών της ειδικής ομάδας, είναι πιθανό, τα στερεότυπα να χρησιμοποιούνται ώστε δημοσίως να αναγνωριστεί η ταυτότητά τους με την εσω-ομάδα που διατηρεί τις στερεοτυπικές αντιλήψεις. Έχοντας αναπτύξει φιλικές σχέσεις με τα μέλη της ομάδας των Ρομά που παραδοσιακά και εκτεταμένα στην ελληνική κοινωνία απορρίπτονται και περιθωριοποιούνται, οι αστυνομικοί προσπαθούν να διαφυλάξουν την παραμονή τους στην ομάδα-των μη Ρομά- αλλά και την θετική τους αξιολόγηση.

Οι υπόλοιποι συμμετέχοντες, ανέφεραν ως βασικό χαρακτηριστικό των Ρομά την παραβατικότητα. Οι αστυνομικοί των περιοχών εκτός των Τρικάλων θεωρούν ότι, οι Ρομά είναι από τη φύση του παραβατικοί. Μάλιστα, υποστήριξαν ότι οι Ρομά ασχολούνται με το εμπόριο, καθώς τους επιτρέπει να ελέγχουν τα χωριά και να μαθαίνουν τις κινήσεις των κατοίκων, ώστε να προχωρούν οι ίδιοι ή Ρομά άλλων περιοχών σε κλοπές.

5.4. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια

Στόχος της τελευταίας θεματικής ενότητας της συζήτησης ήταν η διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής του μοντέλου διαμεσολάβησης και της προληπτικής ασφάλειας. Βέβαια, στην περιοχή, η αστυνομία σε συνεργασία με τον κοινωνικό διαμεσολαβητή Ρομά ήδη είχε προχωρήσει στην εφαρμογή του συγκεκριμένου μοντέλου.

Στην προσπάθεια διαχείρισης της παραβατικότητας, η ειδική ομάδα Ρομά της αστυνομίας συνεργάζεται με τις υπόλοιπες ομάδες της αστυνομίας, με τον κοινωνικό διαμεσολαβητή Ρομά αλλά και με τους επίσημους εκπροσώπους των κοινοτήτων, ιδιαίτερα μετά την απώλεια του διαμεσολαβητή.

Όπως αναφέρουν τα μέλη της ομάδας Ρομά, όταν υπάρχει κάποιο πρόβλημα στους καταυλισμούς, μπαίνουν οι ίδιοι πρώτα ή μαζί με τη ΔΙΑΣ και με τον ΟΠΚΕ και παρέχουν βοήθεια. Η βοήθεια συνίσταται στην επικοινωνία με μέλη των κοινοτήτων για επίλυση του ζητήματος χωρίς τη χρήση βίας ή άλλων κατασταλακτικών μέσων. Στο έργο τους, τους βοηθούν σήμερα οι επίσημα εκλεγμένοι εκπρόσωποι των κοινοτήτων, κυρίως οι πρόεδροι, στους οποίους απευθύνονται τα μέλη της ειδικής ομάδας για την επίλυση ζητημάτων (π.χ. ηχορύπανση, εντοπισμός ατόμων).

Βέβαια, η σημαντικότερη συνεργασία, όπως ανέφεραν πολλές φορές οι συμμετέχοντες, ήταν με τον αποβιώσαντα κοινωνικό διαμεσολαβητή Ρομά. Πάντα πρόθυμος και συνεργάσιμος, ο κοινωνικός διαμεσολαβητής βοηθούσε στο έργο των γιατρών και των κοινωνικών λειτουργών, ενώ παράλληλα συνεργαζόταν στενά με την ειδική ομάδα Ρομά της αστυνομίας. Σύμφωνα με τους αστυνομικούς ήταν αποδεκτός από την πλειοψηφία των οικογενειών της κοινότητας, γεγονός που επέτρεπε τη συνεργασία με ολόκληρη την κοινότητα. Βάσει αυτού, τα μέλη της ειδικής ομάδας Ρομά προωθούν την αναπλήρωση της θέσης του κοινωνικού διαμεσολαβητή από τον γιο του. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο γιος του διαμεσολαβητή δεν έχει λάβει την απαραίτητη εκπαίδευση, συμπεραίνεται ότι το βασικότερο κριτήριο για την επιλογή είναι η ύπαρξη σχέσεων εμπιστοσύνης και σεβασμού με τα μέλη των κοινοτήτων.

Τέλος, αν και γίνεται αντιληπτός ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να γίνει η διαμεσολάβηση, κάποιοι από τους συμμετέχοντες συνδέουν τη διαμεσολάβηση ή τον χειρισμό καταστάσεων με τα προσωπικά χαρακτηριστικά του κάθε αστυνομικού και όχι με την εκπαίδευση.

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των εστιασμένων συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν με τη συμμετοχή των αστυνομικών από τις πέντε περιοχές παρέμβασης, αναμένεται να αποτελέσουν το υλικό που θα τροφοδοτήσει τη μελέτη ποιοτικής ανάλυσης των συλλεχθέντων στοιχείων κατά την έρευνα πεδίου (Π2.4). Από το περιεχόμενο των εστιασμένων συζητήσεων, αναδύθηκαν οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ των μελών των Ρομά κοινοτήτων με την αστυνομία. Χρήσιμα, επίσης, αξιολογούνται τα στοιχεία που συλλέχθηκαν τόσο για τις αντιλήψεις των αστυνομικών προς τους Ρομά, όσο και για τις δυνατότητες και τα εμπόδια που ενδεχομένως θα κληθούν να διαχειριστούν, στο πλαίσιο ανάληψης από τους Αστυνομικούς του ρόλου τους ως κοινωνικών διαμεσολαβητών, με έμφαση στην πρόληψη συγκρούσεων και παραπτωματικών συμπεριφορών.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι στις περιοχές παρέμβασης εντοπίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις τόσο στον όγκο εργασίας που καλούνται να διαχειριστούν οι Αστυνομικοί, όσο και στο είδος της παραβατικότητας που απαντάται στις περιοχές - στόχους. Μεταξύ των περιοχών διερεύνησης, η Δυτική Αττική αναδεικνύεται ως η περιοχή που πλήττεται περισσότερο από περιστατικά σοβαρής παραβατικότητας και από συγκρούσεις ή/και εκδηλώσεις αντικοινωνικών συμπεριφορών των μελών των πληθυσμιακών ομάδων που διαβιούν στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Σε αυτή την περιοχή, οι Αστυνομικοί είναι επιφορτισμένοι με μεγάλο όγκο εργασίας και για τη διαχείρισή της, πολλές φορές οι υιοθετούν κατασταλτικά μέτρα, τα οποία επηρεάζουν και μέλη των κοινοτήτων Ρομά που είναι εγκατεστημένοι στην περιοχή. Αντιθέτως, στις περιοχές - στόχους που βρίσκονται στην Περιφέρεια, η αστυνομία έχει να διαχειριστεί μια ηπιότερη παραβατικότητα, τουλάχιστον ως προς την ένταση και τη συχνότητα, και το έργο της Αστυνομίας είναι λιγότερο επιβαρυνόμενο.

Συνεπώς, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αστυνομικοί κατά την άσκηση των επαγγελματικών τους καθηκόντων και ιδιαίτερα κατά την αλληλεπίδρασή τους με μέλη των κοινοτήτων Ρομά, διαφοροποιούνται ανάλογα με την περιοχή που δραστηριοποιούνται. Εντός αυτού του πλαισίου, καταγράφονται πολλά και σύνθετα προβλήματα που συνδέονται κυρίως με αποκλίνουσες συμπεριφορές μελών των κοινοτήτων Ρομά στις περιοχές της Δυτικής Αττικής, σε αντίθεση με τις περιοχές της περιφέρειας όπου προκρίνεται η λήψη ηπιότερων κατασταλτικών ή/και προληπτικών μέτρων ή / και ανάπτυξης στενότερων σχέσεων συνεργασίας μεταξύ μελών των δύο μερών, με χαρακτηριστικότερες τις περιοχές των Τρικάλων ή της Κατερίνης.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την προθυμία των αστυνομικών, σχετικά με τη δυνατότητα ανάληψης ρόλων που περιλαμβάνουν την πρόληψη και τη διαμεσολάβηση. Ο θεσμός του διαμεσολαβητή, αν και αναγνωρίζεται ως βοηθητικός στο έργο τους, θεωρείται δύσκολο να εφαρμοσθεί κατά την άποψή τους, κυρίως λόγω της έλλειψης πρωτοβουλιών συνεργασίας και συλλειτουργίας διαφόρων φορέων. Σε συνέχεια αυτού, εκφράστηκε και η άποψη ότι ο θεσμός του διαμεσολαβητή δεν πρέπει να συνδέεται μόνο με την αστυνομία, αλλά να προωθείται κυρίως μέσα από ενταξιακές πολιτικές και σε άλλα πεδία της ζωής των Ρομά, όπως την παιδεία, την υγεία κ.ο.κ. Αναγνωρίζοντας τον θετικό αντίκτυπο της κοινωνικής διαμεσολάβησης στην επίλυση συγκρούσεων και την πρόληψη της παραβατικότητας, οι αστυνομικοί στην πλειοψηφία τους εμφανίζονται θετικοί στην απόκτηση δεξιοτήτων στην κοινωνική διαμεσολάβηση.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός των κοινοτήτων Ρομά, και ως απόρροια αυτού, η εκδήλωση αποκλινοσών συμπεριφορών, η ύπαρξη συγκρουσιακών σχέσεων μεταξύ μελών διαφόρων κοινωνικών και επαγγελματικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων και των σχέσεων Ρομά - αστυνομικών, είναι ζητήματα που επισημαίνονται από τους συμμετέχοντες στις Ομάδες Εστιασμένης Συζήτησης και αναδεικνύεται ως αιτία εμφάνισής τους, ο χαμηλός βαθμός κοινωνικής ένταξης.

Σε κάποιες περιπτώσεις, οι αστυνομικοί μέσα από την ανάλυση των διατύπων των απόψεών τους αλλά και την ανάλυση της αστυνομικής τους πρακτικής ανέδειξαν το ανθρωποκεντρικό πρόσωπο μιας σύγχρονης αστυνομίας. Είναι αυτοί οι αστυνομικοί που επιδιώκουν να αποκτήσουν σχέσεις συνεργασίας και αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των Ρομά, κυρίως μέσα από τη συνεργασία τους με τους διαμεσολαβητές Ρομά, όπου υπάρχουν, ή τους εκπροσώπους των κοινοτήτων τους. Κατά αυτούς τους αστυνομικούς οι Ρομά διαπράττουν εγκλήματα «φτώχειας», παραμένουν εγκλωβισμένοι σε μια κατάσταση που δεν προωθεί την κοινωνική τους ένταξη και χρειάζεται να τους δοθούν ευκαιρίες για συμμετοχή στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνία σε όλες της, τις εκφάνσεις.

Από την άλλη πλευρά όμως, υπήρξαν και αστυνομικοί οι οποίοι χρησιμοποιούν αρνητικά φορτισμένες εκφράσεις και σε κάποιες περιπτώσεις ρατσιστικούς χαρακτηρισμούς για να εκφράσουν τις απόψεις τους για τους Ρομά και τον τρόπο που αναπτύσσονται κοινωνικά. Μέσα από το λόγο τους, ο οποίος αναπαράγει αρνητικά στερεότυπα για αυτή την ομάδα, κατέδειξαν την ύπαρξη προκατάληψης απέναντι στους Ρομά. Αυτή η διαπίστωση πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη κατά το σχεδιασμό των επόμενων σταδίων της παρέμβασης (π.χ. στην εκπαίδευση των αστυνομικών) καθώς αποτελεί ίσως έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την επιτυχία της παρέμβασης.

Παράρτημα Ι

ΟΔΗΓΟΣ ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΜΕ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Σκοπός εστιασμένης συζήτησης: η ανάδειξη των επιμέρους ειδικών απαιτήσεων / εκπαιδευτικών αναγκών του αστυνομικού προσωπικού (ομάδα παρέμβασης), με ειδική στόχευση τη διερεύνηση στάσεων / αντιλήψεων απέναντι στις κοινότητες Ρομά, καθώς και την επίπτωση αυτών των αντιλήψεων στη συμπεριφορά του.

ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Εισαγωγική συζήτηση: Παρουσίαση και απόψεις των συμμετεχόντων στους άξονες:

→ **Οδηγίες προς το/τη συντονιστή/στρια: Η ενότητα αυτή είναι εισαγωγική και ΔΕΝ θα πρέπει να καταλάβει ΠΟΛΥ ΧΡΟΝΟ στη συζήτηση (max 15')**

- α Θέσης και ειδικότητας (επιστημονική ή άλλη εξειδίκευση, έτη εμπειρίας)
- β Σύνδεσης με την τοπική κοινωνία (αν κάποιος/α έχει γεννηθεί και μεγαλώσει στην περιοχή, αν έχει εγκατασταθεί σε δεύτερο χρόνο λόγω Υπηρεσίας, τότε κλπ.)
- γ (Σε συνέχεια του β) Αλλαγές στην τοπική κοινωνία με το πέρασμα των χρόνων (πληθυσμιακές, περιβάλλοντος φυσικού και κοινωνικού κλπ.).
- δ Αξιολόγηση αλλαγών (προς το καλύτερο, προς το χειρότερο, αναβάθμιση/υποβάθμιση περιοχής).

1. Διερεύνηση σχέσεων αστυνομικού προσωπικού με μέλη της κοινότητας Ρομά σε τοπικό επίπεδο

- Έρχεστε, στο πλαίσιο άσκησης του ρόλου σας, σε επαφή με μέλη της κοινότητας Ρομά;
 - Για ποιους συνήθως λόγους;
- Πως αξιολογείτε αυτή την εμπειρία; Θετικά/Αρνητικά, γιατί;
 - Αναφορά σε παραδείγματα: Θυμηθείτε μια θετική και μια αρνητική εμπειρία.
 - Τι συνιστά για εσάς (πως εννοείτε) θετική επαφή;
- Υπάρχουν εμπόδια/ προβλήματα στην επικοινωνία και συνεργασία;
 - Αν ναι, που οφείλονται;
 - Ποιο είναι το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζετε στην επαφή με τους Ρομά;
 - Πως αξιολογείτε τη στάση και συμπεριφορά των Ρομά απέναντί σας;
 - Πιστεύετε ότι μπορεί να αλλάξει η σχέση μεταξύ σας; Με ποιο τρόπο;

2. Αντιλήψεις για τους Ρομά

- Πως αξιολογούν τη σχέση της κοινότητας Ρομά με τις υπόλοιπες ομάδες στην περιοχή;
- Έχουν υπάρξει προβλήματα/συγκρούσεις;
 - Για ποιο λόγο/ με ποια αφορμή;
 - Γνωρίζουν προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα Ρομά;
 - Έχουν υπάρξει παρεμβάσεις της αστυνομίας ή άλλων φορέων για τη βοήθεια των Ρομά στην αντιμετώπιση προβλημάτων (ΝΑΙ/ΟΧΙ και γιατί κατά περίπτωση);

- Χρησιμοποιώντας διάφορα επίθετα, πως χαρακτηρίζουν τους Ρομά (στάσεις, αντιλήψεις, συμπεριφορά);
 - Διαφοροποιούνται από άλλες κοινωνικές ομάδες κι αν ναι, με ποιο τρόπο;
 - Αυτά τα χαρακτηριστικά της ομάδας σας οδηγούν να διαφοροποιείται κι εσείς τη συμπεριφορά σας όταν έρχεστε σε επαφή; Κατά ποιόν τρόπο;
- Σχέση των Ρομά με την ασφάλεια στην πόλη. Εντοπίζεται κάποια σχέση; (εξήγηση)

3. Ρόλος της αστυνομίας: Κοινωνική διαμεσολάβηση και προληπτική ασφάλεια

- Ο κοινωνικός και προληπτικός ρόλος της αστυνομίας
 - Απόψεις
 - Δυνατότητες επιτέλεσης αυτού του ρόλου: Εμπόδια/ ανάγκες
- Διερεύνηση πιθανότητας συνεργασίας αστυνομίας και κοινότητας Ρομά για την πρόληψη συγκρούσεων/ παραβατικής συμπεριφοράς.
 - Με ποιους τρόπους (π.χ. με διάλογο; κλπ)
- Κοινωνική διαμεσολάβηση: Γνώση του όρου, ποιες προϋποθέσεις εφαρμογής, εκπαιδευτικές ανάγκες κλπ.

→ Οδηγίες προς το/τη συντονιστή/στρια: Μπορείτε να διερευνήσετε θέματα όπως:

- ✓ Βελτίωση επαγγελματικής στάσης για διαχείριση π.χ. ζητημάτων υπεραστυνόμευσης / διακριτικής συμπεριφοράς (π.χ. Είστε σε τροχονομικό έλεγχο και βλέπετε αυτοκίνητο που οδηγείται από Ρομά. Θα το σταματήσετε;) Διερεύνηση αν είναι θετικά ή αρνητικά διακείμενοι στις επαφές τους με Ρομά.
- ✓ Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την υποστήριξη του επαγγελματικού τους έργου, π.χ. εκπαίδευση σε θέματα επικοινωνίας / διαχείρισης κρίσεων σε σχέση με τις κοινότητες Ρομά.
- ✓ Διερεύνηση αν διατηρούν προσωπικές επαφές με μέλη κοινοτήτων Ρομά; Αν ναι, οι συνάδελφοί τους πως τους αντιμετωπίζουν;
- ✓ Έχουν παράσχει βοήθεια και υποστήριξη σε μέλη Ρομά, όταν παρέστη ανάγκη. Τους ζητάνε βοήθεια;

Έντυπο Ενημέρωσης και Συγκατάθεσης

«Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Συντηρητικής Εκπαίδευσης Αστυνομικού Προσωπικού σε θέματα Κοινωνικής Διαμεσολάβησης και Προληπτικής Ασφάλειας, σε επιλεγμένες περιοχές – στόχους της χώρας με σημαντικές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις Ρομά»

Το ανά χείρας έντυπο ενημέρωσης και συγκατάθεσης απευθύνεται στους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες, **μέλη του αστυνομικού προσωπικού**, οι οποίοι καλούνται να συμμετάσχουν στην έρευνα πεδίου με **στόχο την ανάδειξη των επιμέρους ειδικών απαιτήσεων / εκπαιδευτικών αναγκών κάθε υπό-ομάδας παρέμβασης, με ειδική στόχευση τη διερεύνηση στάσεων / αντιλήψεων απέναντι στις κοινότητες Ρομά, καθώς και τη διακρίβωση διακριτικής ή/και αυθαίρετης συμπεριφοράς σε βάρος των μελών τους.** Ειδικότερα, η εν λόγω έρευνα αποτελεί μέρος του έργου «Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Συντηρητικής Εκπαίδευσης Αστυνομικού Προσωπικού σε θέματα Κοινωνικής Διαμεσολάβησης και Προληπτικής Ασφάλειας, σε επιλεγμένες περιοχές-στόχους της χώρας με σημαντικές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις Ρομά» (Κωδικός ΟΠΣ 5038738), που χρηματοδοτείται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα». Υπεύθυνος φορέας υλοποίησης του Έργου: Κέντρο Μελετών Ασφαλείας (ΚΕ.ΜΕ.Α)

Υπεύθυνος Επεξεργασίας Προσωπικών Δεδομένων για το αρχείο των συνεντεύξεων ορίζεται το Κέντρο Μελετών Ασφαλείας (ΚΕ.ΜΕ.Α), Ν.Π.Ι.Δ με έδρα την Αθήνα, οδός Π. Κανελλοπούλου 4, ΤΚ 10177.

Το έντυπο που κρατάτε στα χέρια σας αποτελείται από τρία μέρη:

- Το πρώτο μέρος έχει πληροφορίες σχετικά με την έρευνα και τη συνεπαγόμενη επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων σας.
- Το δεύτερο μέρος είναι εκείνο στο οποίο δηλώνετε τη συγκατάθεσή σας για συμμετοχή στην έρευνα και την επεξεργασία των προσωπικών σας δεδομένων.
- Το τρίτο μέρος είναι εκείνο στο οποίο δεσμεύεστε για την τήρηση απόλυτης εχεμύθειας και μη περαιτέρω και με οποιονδήποτε τρόπο μεταβίβαση - διάθεση - δημοσιοποίηση - αποκάλυψη σε οποιονδήποτε τρίτο πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών δεδομένων τρίτων, που θα περιέλθουν σε γνώση σας κατά την συμμετοχή σας στην ομάδα εστιασμένης συζήτησης ή επ' ευκαιρίας αυτής.

Σημαντικό να θυμάστε: Καλείστε να συμμετάσχετε σε μια έρευνα πεδίου. Πιο κάτω θα σας δοθούν εξηγήσεις σε απλή γλώσσα σχετικά με το τι θα ζητηθεί από εσάς. Θα σας εξηγηθεί τι ελπίζουμε να μάθουμε από την έρευνα σαν αποτέλεσμα της συμμετοχής σας και θα σας δοθούν πληροφορίες για την επεξεργασία των

προσωπικών σας δεδομένων με σκοπό την διεξαγωγή της ομάδας εστιασμένης συζήτησης. **Δεν πρέπει να συμμετάσχετε εάν δεν επιθυμείτε ή εάν έχετε οποιουδήποτε ενδοιασμούς όσον αφορά τη συμμετοχή στην έρευνα.**

Μέρος Πρώτο: Περιγραφή του Έργου

Αντικείμενο του έργου είναι υποστήριξη των αστυνομικών στελεχών για την αποτελεσματική άσκηση των καθημερινών καθηκόντων τους, με σκοπό την εκπλήρωση του προληπτικού και κοινωνικού τους ρόλου. Ειδικότερο στόχο του έργου συνιστά η δημιουργία πρόσφορου εδάφους για την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και η διαχείριση φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά μέσω της ενίσχυσης της αμοιβαίας ευαισθητοποίησης, της αλληλοκατανόησης και της συλλειτουργίας τοπικών κοινοτήτων Ρομά, τοπικών κοινωνιών και στελεχών «πρώτης γραμμής» Υπηρεσιών Προστασίας του Πολίτη για την προαγωγή θεμάτων προληπτικής ασφάλειας σε επίπεδο πόλης. Για την προώθηση των σκοπών του έργου, επιλέχθηκε ως ερευνητική μέθοδος -πέραν της μελέτης των βιβλιογραφικών πηγών- η συλλογή δεδομένων και πληροφοριών από το πεδίο. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της εκτέλεσης του δεύτερου Πακέτου Εργασιών, ήτοι «**Καθορισμός Περιοχών Στόχων – Μελέτη Πεδίου**», που σκοπεύει στην επιλογή περιοχών στόχων της παρέμβασης, στον καθορισμό των ειδικών χαρακτηριστικών / επιμέρους αναγκών - απαιτήσεων σε θέματα προληπτικής ασφάλειας των επιλεγμένων περιοχών στόχων και τον καθορισμό ειδικών απαιτήσεων / επιμέρους εκπαιδευτικών αναγκών της ομάδας παρέμβασης πραγματοποιείται έρευνα πεδίου η οποία εστιάζει στη συλλογή δεδομένων που αποτυπώνουν τις επιμέρους ανάγκες της κάθε περιοχής στόχου σε θέματα προληπτικής ασφάλειας, και των ειδικών απαιτήσεων/επιμέρους εκπαιδευτικών αναγκών κάθε υπό-ομάδας παρέμβασης. Ουσιαστικά, το ενδιαφέρον στρέφεται γύρω από ζητήματα αντιλήψεων και στάσεων των μελών των ομάδων στόχων προς το αστυνομικό προσωπικό και τον προληπτικό τους ρόλο, τις στάσεις και αντιλήψεις του αστυνομικού προσωπικού προς τα μέλη των κοινοτήτων Ρομά, ενώ διακριβώνονται και οι επιμέρους ειδικές ανάγκες της κάθε περιοχής στόχου.

Ερευνητική μέθοδος: Πρόκειται για διεξαγωγή ομάδας εστιασμένης συζήτησης, στην οποία συμμετέχετε εθελοντικά. Η εστιασμένη συζήτηση θα ηχογραφηθεί, εάν και εφόσον συναινέσετε ρητά για αυτό το σκοπό, άλλως θα διεξαχθεί μόνο με καταγραφή των λεχθέντων από τους παρατηρητές και τον/την συντονιστή/συντονίστρια.

Εθελοντική συμμετοχή: Η συμμετοχή σας στην παρούσα ερευνητική δραστηριότητα είναι εθελοντική. Είναι δική σας επιλογή να συμμετάσχετε. Επίσης, εάν αποφασίσετε να συμμετάσχετε, **είστε ελεύθεροι να**

ανακαλέσετε οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της συζήτησης εσείς επιθυμείτε τη συγκατάθεση για τη συμμετοχή σας.

Διαδικασία: Η συζήτηση θα λάβει χώρα διαδικτυακά λόγω των περιορισμών για τον COVID-19. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης ο συντονιστής/η συντονίστρια και οι παρατηρητές θα κρατούν γραπτές σημειώσεις των λεγομένων. Τα προσωπικά δεδομένα που θα συλλεχθούν και θα επεξεργαστούν είναι, ενδεικτικά, η ηλικία, το φύλο, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο και η απασχόληση.

Εμπιστευτικότητα και ψευδωνυμοποίηση: η διαδικασία διασφάλισης του απορρήτου των ονομάτων των συμμετεχόντων και των λεχθέντων κατά τη διάρκεια της ομάδας εστιασμένης συζήτησης θα έχει ως εξής:

- α) τα ονόματα των συμμετεχόντων θα είναι διαθέσιμα μόνο στο ΚΕ.ΜΕ.Α. και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εφόσον ζητηθούν,
- β) τα λεχθέντα, υπό την επεξεργασμένη μορφή τους και με ψευδωνυμοποιημένα τα ονόματα των συμμετεχόντων, θα είναι διαθέσιμα στην Κοινοπραξία,
- γ) τα λεχθέντα, υπό την επεξεργασμένη μορφή τους και με ψευδωνυμοποιημένα τα ονόματα των συμμετεχόντων, θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε δημοσιεύσεις ή παρουσιάσεις σε συνέδρια σχετικές με το Έργο εάν ρητά συναινέσω προς το σκοπό αυτό Σε κάθε περίπτωση, δεν θα συμπεριληφθούν πληροφορίες που θα αποκαλύπτουν την ταυτότητα των συμμετεχόντων,
- δ) με το παρόν ζητείται η δέσμευση των συμμετεχόντων περί μη αποκάλυψης των ονομάτων των συμμετεχόντων και περί μη μεταφοράς των όσων θα λεχθούν κατά τη διάρκεια της ομάδας εστιασμένης συζήτησης, σε τρίτους και εκτός του πλαισίου της συζήτησης.

Σημειώνεται ότι οποιεσδήποτε πληροφορίες αποκτηθούν στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας και οι οποίες θα μπορούσαν να ταυτοποιήσουν τα υποκείμενα προσωπικά, τηρούνται για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα, το οποίο σε κάθε περίπτωση δεν θα υπερβαίνει τα 5 έτη από την λήξη του έργου, και υπόκεινται στα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προστασίας.

Οφέλη: Δεν θα υπάρξουν προσωπικά οφέλη από τη συμμετοχή σε αυτήν την έρευνα. Ωστόσο, η συμμετοχή σας θα προσφέρει σημαντικές πληροφορίες για την εξέλιξη του Έργου,

Ενδεχόμενοι κίνδυνοι: Ο μόνος προβλέψιμος κίνδυνος αφορά στη διαρροή πληροφοριών, που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της ομάδας εστιασμένης συζήτησης, από τους ίδιους τους συμμετέχοντες. Υπό αυτό το πρίσμα, διά του παρόντος ζητείται η δέσμευσή τους περί μη αποκάλυψης των ονομάτων των συμμετεχόντων και των λεχθέντων, σε τρίτους ή εκτός του πλαισίου της ομάδας εστιασμένης συζήτησης. Πέραν του

προηγούμενου, δεν υπάρχουν προβλέψιμοι κίνδυνοι που προκύπτουν από τη συμμετοχή στην παρούσα έρευνα, καθώς δεν προβλέπεται έκθεση σε πιθανό σωματικό ή ψυχολογικό κίνδυνο ή ταλαιπωρία ή άλλες δυσμενείς επιπτώσεις. Εάν οι συμμετέχοντες αισθανθούν δυσφορία κατά την απάντηση σε συγκεκριμένες ερωτήσεις, μπορούν να απέχουν από τη συζήτηση.

Δικαιώματα: Τα σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων δικαιώματά σας είναι, κατά περίπτωση, τα εξής:

- 1) Δικαίωμα πρόσβασης στα προσωπικά σας δεδομένα. Μπορείτε να ενημερωθείτε για το αν και με ποιο τρόπο επεξεργαζόμαστε τα δεδομένα σας.
- 2) Δικαίωμα διόρθωσης ανακριβών ή ελλιπών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- 3) Δικαίωμα διαγραφής των δεδομένων («δικαίωμα στη λήθη»).
- 4) Δικαίωμα φορητότητας των δεδομένων σας. Μπορείτε να μας ζητήσετε να λάβετε σε αναγνώσιμη μορφή τα δεδομένα που έχετε παράσχει ή να μας ζητήσετε να τα διαβιβάσουμε σε άλλο υπεύθυνο επεξεργασίας.
- 5) Δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας.
- 6) Δικαίωμα ανάκλησης συγκατάθεσης, στέλνοντας email στην ηλεκτρονική διεύθυνση dpo@kemea-research.gr.
- 7) Δικαίωμα καταγγελίας στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (www.dpa.gr)

Επικοινωνία: Για οποιαδήποτε απορία σχετικά με τη συμμετοχή σας στην έρευνα μπορείτε να απευθυνθείτε στον Ανδρέα Κοντογεώργο, Συντονιστή της Πράξης ή στην Υπεύθυνη Ερευνητικών Δράσεων της Πράξης Στέλλα Παπαμιχαήλ, στο τηλ. 210-7710805 (εσωτ. 340). Για οποιαδήποτε απορία σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών σας δεδομένων και την άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων σας μπορείτε να απευθυνθείτε στο τηλ. 2107710805 (εσωτ. 384) ή στο dpo@kemea-research.gr.

Μέρος Δεύτερο: Δήλωση Συγκατάθεσης

Με το παρόν, εγώ ο/η(όνομα και επώνυμο), δηλώνω ότι:

Παρακαλώ κυκλώστε ΝΑΙ ή ΟΧΙ στον παρακάτω πίνακα

Έχω μελετήσει τις παραπάνω πληροφορίες σχετικά με την έρευνα στο πλαίσιο του Έργου «Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Συντηρητικής Εκπαίδευσης Αστυνομικού Προσωπικού σε θέματα Κοινωνικής Διαμεσολάβησης και Προληπτικής Ασφάλειας, σε επιλεγμένες περιοχές – στόχους της χώρας με σημαντικές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις Ρομά»	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Επιθυμώ να συμμετάσχω στην έρευνα, γνωρίζοντας ότι υπάρχει το δικαίωμα ανάκλησης της συγκατάθεσής μου ανά πάσα στιγμή, χωρίς συνέπειες.	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Έχω ενημερωθεί για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και έχω κατανοήσει τα σχετικά δικαιώματα.	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Συαινώ στην βιντεοσκόπηση/εγγραφή της διαβούλευσης, γνωρίζοντας ότι υπάρχει το δικαίωμα ανάκλησης της συγκατάθεσής μου ανά πάσα στιγμή, χωρίς συνέπειες.		
Επιθυμώ αποσπάσματα από τις απαντήσεις μου στην έρευνα να χρησιμοποιηθούν ψευδωνυμοποιημένα σε μελλοντικές δημοσιεύσεις.	ΝΑΙ	ΟΧΙ

Τόπος/ Ημερομηνία:

Υπογραφή:

Μέρος Τρίτο: Υπεύθυνη Δήλωση – Δέσμευση

Με το παρόν, εγώ ο/η(όνομα και επώνυμο), όντας/ούσα ενήλικος/η, δηλώνω ότι δεσμεύομαι να τηρήσω τις αρχές της εμπιστευτικότητας και να μην μεταβιβάσω-διαθέσω-δημοσιοποιήσω-αποκαλύψω με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών δεδομένων τρίτων ούτε τις πληροφορίες που θα προκύψουν κατά τη διάρκεια της ομάδας εστιασμένης συζήτησης σε τρίτους ή/και εκτός του πλαισίου της ομάδας εστιασμένης συζήτησης.

Τόπος/ Ημερομηνία:

Υπογραφή:

Παράρτημα II

Λίστες Συμμετεχόντων

Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Δυτικής Αττικής

A/A	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ
1	ΒΟΥΡΕΞΑΚΗΣ	Ζαχαρίας
2	ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	Ευάγγελος
3	ΖΕΪΝΟΣ	Σόλων
4	ΤΣΟΥΠΗΣ	Πέτρος
5	ΠΑΠΑΛΑΖΑΡΟΥ	Δημήτριος
6	ΜΑΚΡΗΣ	Ιωάννης
7	ΤΣΙΝΑΝΗ	Βασιλική
8	ΚΑΡΑΛΗ	Ζωή
9	ΒΑΡΣΑΜΙΔΗΣ	Ιωάννης
10	ΣΑΚΚΑ	Μαρία

Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Ηρακλείου

A/A	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ
1	ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	Νικόλαος
2	ΤΣΙΚΑΛΑΚΗΣ	Ιωάννης
3	ΚΑΣΑΜΠΑΛΑΚΟΥ	Γεωργία
4	ΒΑΡΕΛΑ	Αικατερίνη
5	ΜΠΕΡΝΙΔΑΚΗ	Αγγελική
6	ΤΕΡΖΑΚΗΣ	Αντώνιος
7	ΛΙΑΠΗ	Δήμητρα
8	ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ	Νικόλαος
9	ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΗΣ	Ανδρέας
10	ΜΠΑΛΗΣ	Κων/νος

Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Καρδίτσας

A/A	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ
1	ΚΟΡΔΗΣ	Δημήτριος
2	ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ	Κων/νος
3	ΤΣΙΑΛΚΟΥΤΗΣ	Σωτήριος
4	ΚΕΦΑΛΑΣ	Χρήστος
5	ΤΣΙΝΑΛΙΔΗΣ	Γεώργιος
6	ΖΑΧΟΣ	Βασίλειος
7	ΤΟΥΤΖΑΡΑΚΗ	Μαρία
8	ΚΡΙΚΕΛΗΣ	Θεόδωρος
9	ΚΟΝΤΟΧΡΗΣΤΟΣ	Προκόπιος
10	ΣΚΟΥΡΑΣ	Γεώργιος

Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Τρικάλων

A/A	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ
1	ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ	Μιλτιάδης
2	ΡΟΥΣΑΜΑΝΗΣ	Βασίλειος
3	ΠΑΠΠΑΣ	Κωνσταντίνος
4	ΣΙΑΚΑΒΑΡΑΣ	Αριστοτέλης
5	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	Νέστορας
6	ΚΑΡΑΛΗΣ	Ευάγγελος
7	ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ	Βασιλεία
8	ΚΟΥΚΟΥΣΟΥΛΗΣ	Γρηγόριος

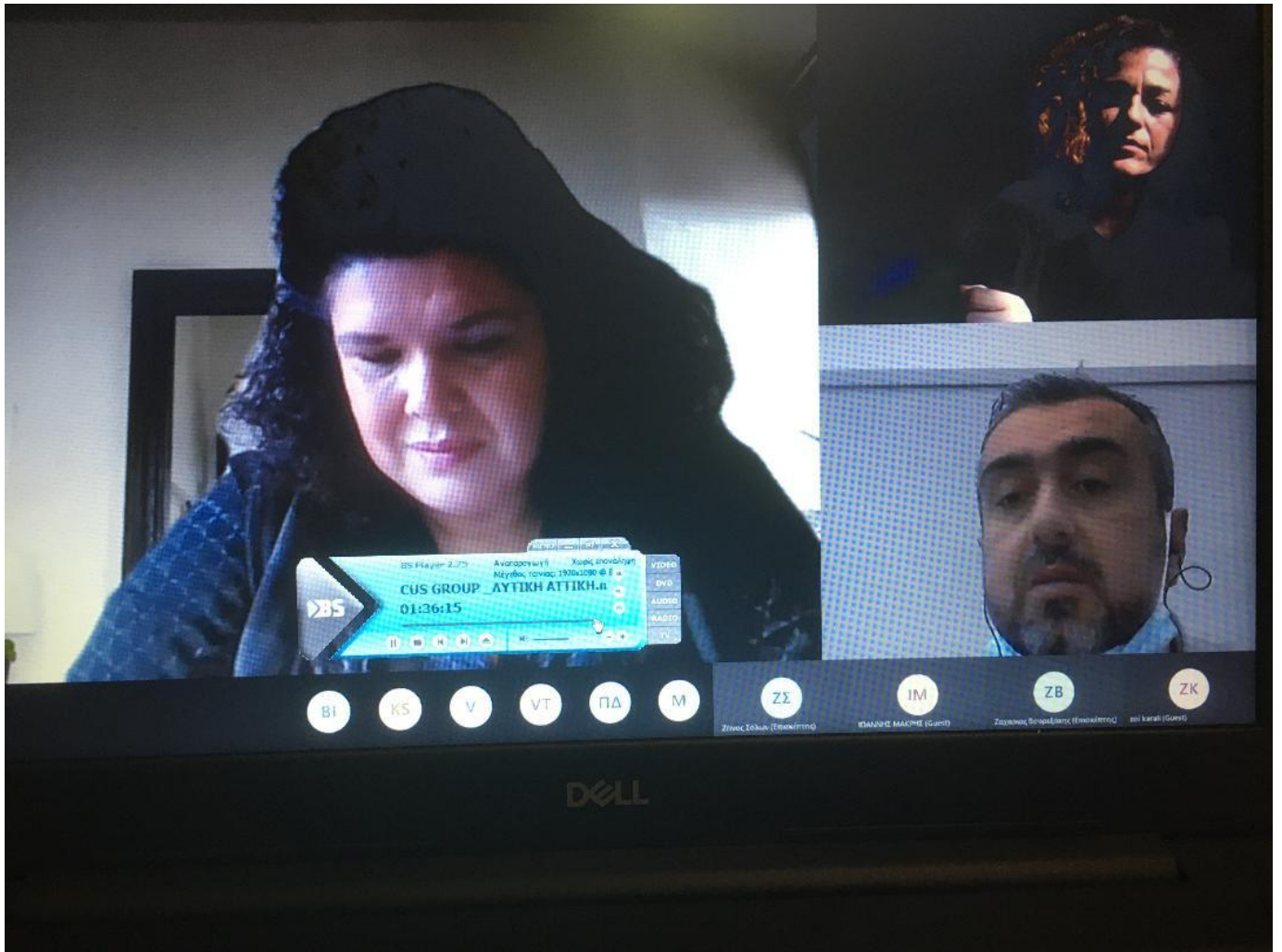
Λίστα συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης Πιερίας

A/A	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ
1	ΛΕΝΟΣ	Χρήστος
2	ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ	Γρηγόριος
3	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ	Γεώργιος
4	ΦΟΛΙΟΣ	Γεώργιος
5	ΒΕΡΒΕΡΑ	Ευθυμία
6	ΓΚΟΥΤΖΙΟΣ	Ιωάννης
7	ΜΠΑΪΜΠΟΣ	Χρυσόστομος
8	ΜΠΡΑΖΙΩΤΗΣ	Αντώνιος

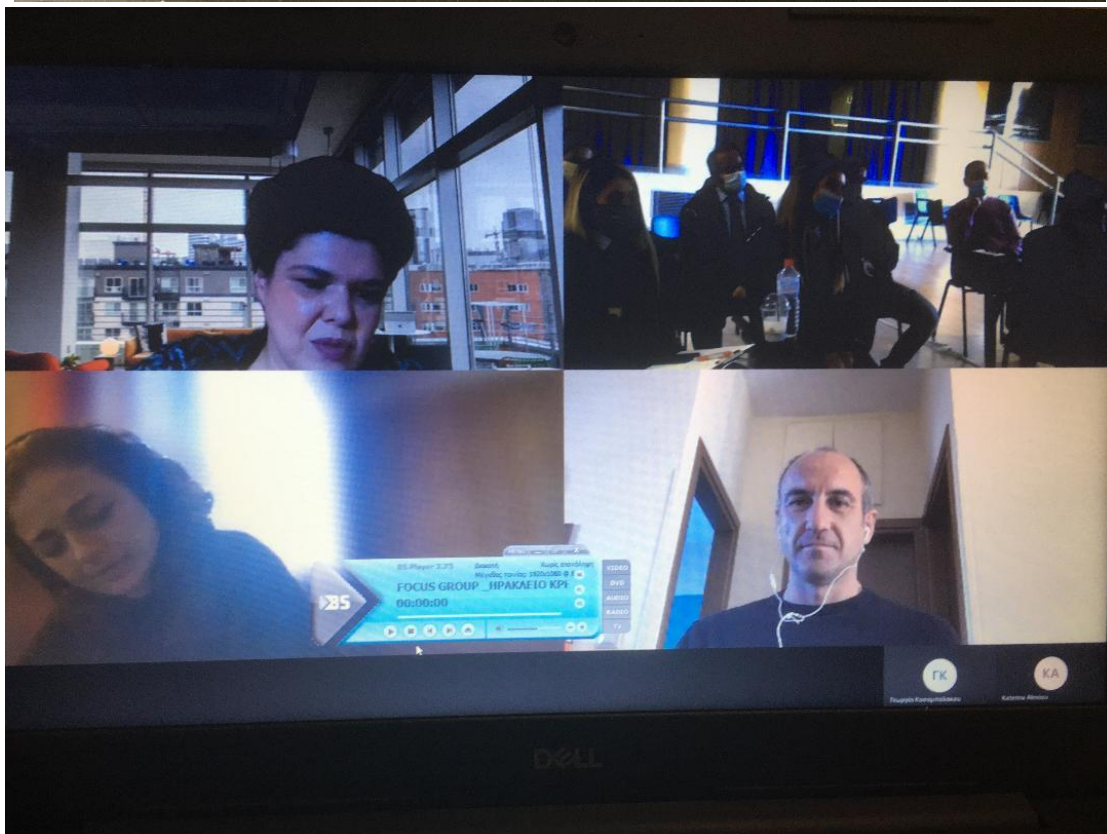
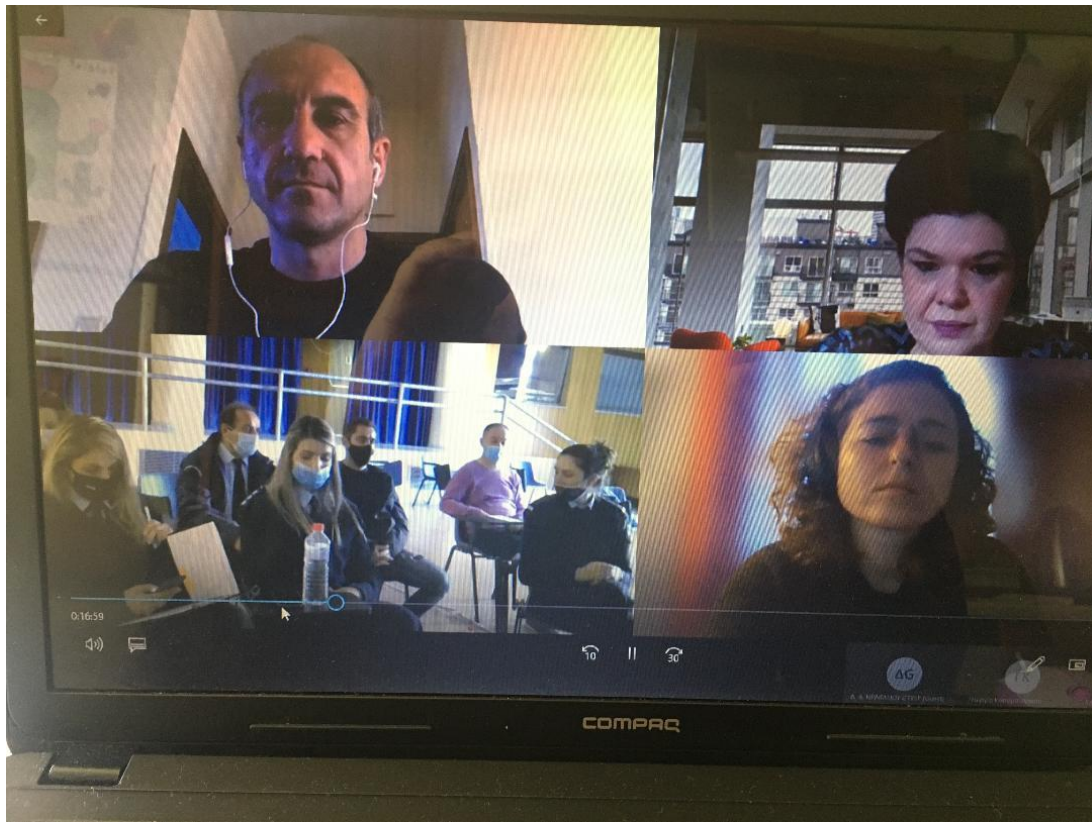
Παράρτημα III

Στιγμιότυπα εστιασμένων συζητήσεων

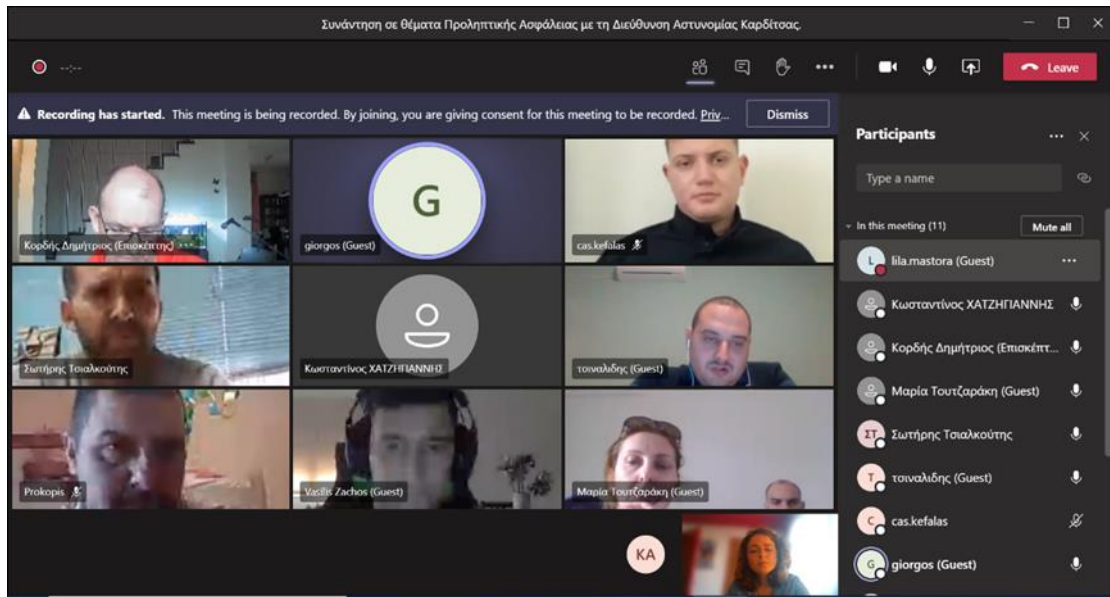
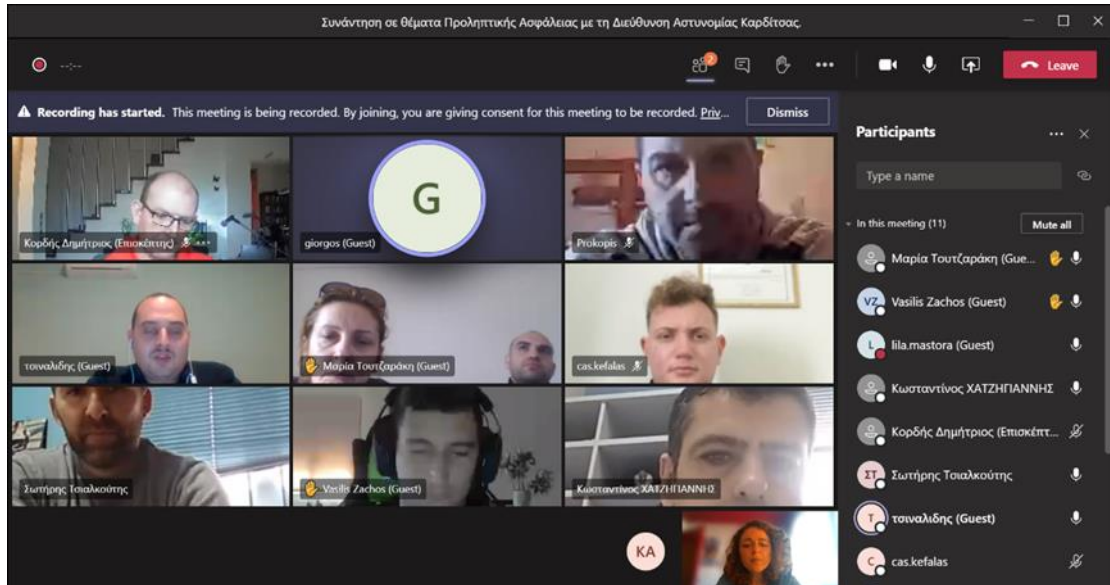
Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς της Δυτικής Αττικής

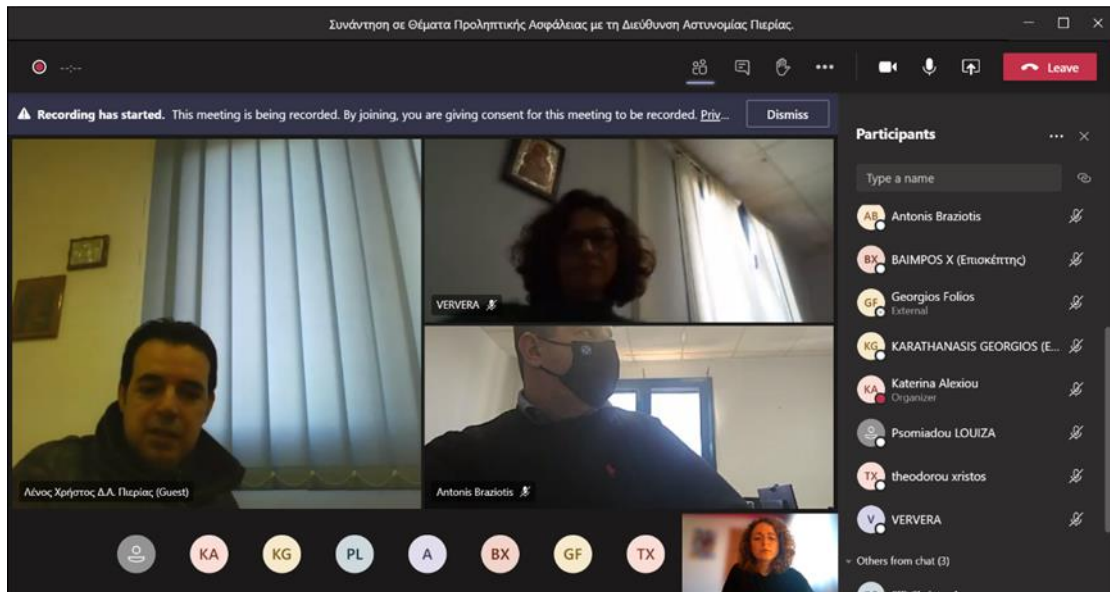
Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς στο Ηράκλειο Κρήτης

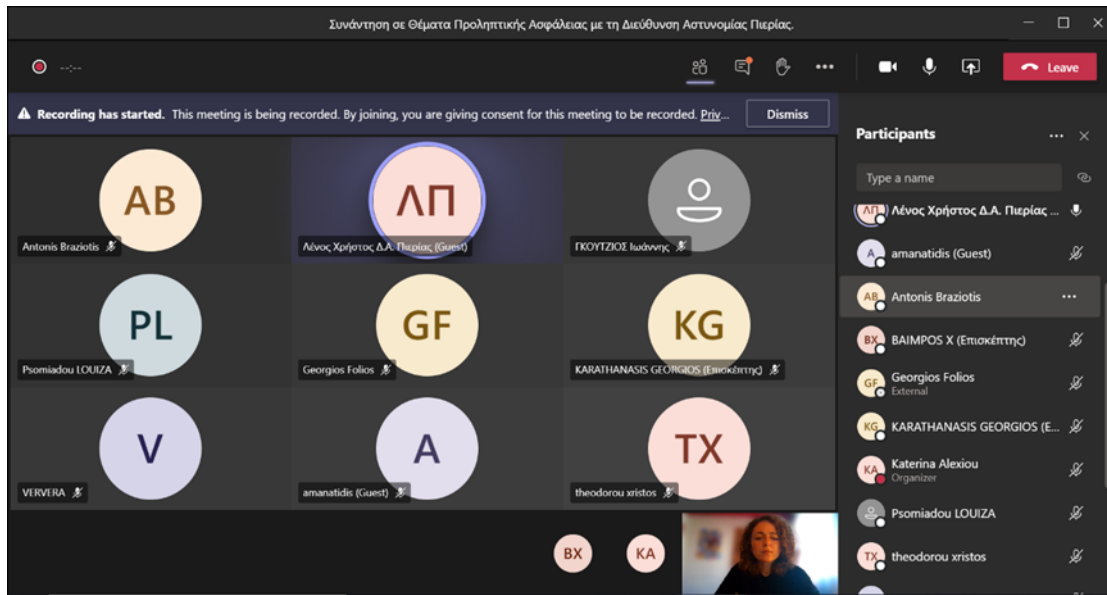

Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς στην περιοχή της Καρδίτσας

Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς στην περιοχή της Πιερίας

Στιγμιότυπα εστιασμένης συζήτησης με αστυνομικούς στην περιοχή των Τρικάλων

